

**Efektywność zarządzania oświatą
w zakresie organizacji i finansowania szkół
prowadzonych przez Gminę Osiek**

Raport z audytu

Kwiecień 2021 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
ROZDZIAŁ I Analiza systemu szkolnego Gminy Osiek	4
1.1 Jednostki oświatowe prowadzone przez Gminę Osiek	4
1.2 Uczniowie	5
1.2.1 Przeciętna wielkość oddziału	6
1.2.2 Liczba uczniów przypadająca na jeden etat przeliczeniowy nauczyciela	7
1.3 Wspomaganie procesu edukacyjnego	8
1.3.1 Etaty wsparcia	8
1.3.2 Świetlica szkolna	9
1.3.3 Biblioteka szkolna	10
1.3.4 Pozostałe zajęcia	11
1. 4 Nauczyciele	11
1.4.1 Analiza wielkości stanu zatrudnienia nauczycieli	11
1.4.2 Struktura zatrudnienia nauczycieli wg awansu zawodowego i stażu pracy	13
1.5 Pracownicy niepedagogiczni	15
1.6 Uwarunkowania demograficzne	18
ROZDZIAŁ II Analiza finansowa ponoszonych wydatków oświatowych	21
2.1 Analiza racjonalności wydatków oświatowych	21
2.2 Struktura wydatków na oświat	24
2.3 Analiza kosztów funkcjonowania szkoły	26
ROZDZIAŁ III Wnioski i rekomendacje	33
Spis tabel	37
Spis wykresów	38

Wprowadzenie

Prezentowany raport ma charakter diagnostyczny i obejmuje analizę wybranych aspektów organizacji oświaty w Gminie Osiek oraz analizę racjonalności wydatków ponoszonych na jej prowadzenie. Celem opracowania jest przedstawienie możliwie najpełniejszego obrazu realizacji gminnych zadań oświatowych w kontekście danych statystycznych; a co za tym idzie dostarczenie Wójtowi Gminy Osiek niezależnej informacji, racjonalnego zapewnienia i opinii na temat:

- zarządzania siecią szkół w Gminie, dla których Gmina jest organem prowadzącym,
- efektywności wykorzystania otrzymywanej przez Gminę części oświatowej subwencji ogólnej,
- ewentualne wskazanie możliwych do zastosowania ulepszeń w zakresie organizacji oświaty.

Podczas przeprowadzania badania audytowego wykorzystano następujące techniki i dokumenty robocze audytu:

- testy przeglądkowe – identyfikacja zasad funkcjonowania badanego systemu i jego podsystemów poprzez zapoznanie się z dokumentami zastanymi,
- testy zgodności – analiza wszystkich zidentyfikowanych procedur w celu oceny stopnia i zakresu ich stosowania, poprzez użycie niżej wymienionych technik,
- porównanie określonych zbiorów danych z kryteriami ustalonymi na podstawie przepisów prawa,
- sprawdzenie rzetelności informacji oraz jej porównanie z informacją zewnętrzną.
- testy rzeczywiste-legalności (atrybutów) czyli sprawdzenie prawidłowości funkcjonowania podsystemów ze wskazaniem szacunkowego udziału błędnych operacji.

Audytu dokonano w oparciu o zastane dane statystyczne funkcjonowania systemu oświaty w Gminie Osiek, które zostały udostępnione przez Urząd Gminy w Osieku, dane Systemu Informacji Oświatowej (SIO), sprawozdania z wykonania budżetu Gminy oraz dane udostępnione przez Dyrektora Szkoły. Dla uzyskania efektu obiektywizacji wniosków i rekomendacji audytu wykorzystano dane pochodzące ze źródeł zewnętrznych, w tym: Główny Urząd Statystyczny (GUS), Baza Danych Lokalnych (BDL) – dane pochodzą z roku 2019, systemowi nie zasilono danymi z roku 2020, System Analiz Samorządowych (SAS).

Prowadzone analizy obejmowały dane zastane dotyczące roku szkolnego 2019/2020. W odniesieniu do kluczowych zagadnień przyjęto ujęcie dynamiczne obejmujące trzy lata szkolne; 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020. Analiz finansowych dokonano bazując na ostatnim zamkniętym roku budżetowym, czyli roku 2020. Wszelkie zawarte w opracowaniu sugestie i prognozy dostosowane są do przepisów prawa obowiązujących w dniu sporządzenia Raportu.

Raport zawiera następujące elementy:

1. Analizę organizacji szkoły w Gminie Osiek przez pryzmat optymalnych rozwiązań z uwzględnieniem specyfiki demograficznej i założonych celów organizacyjnych.
2. Analizę wskaźników efektywności zatrudnienia.
3. Badanie efektywności zarządzania w zakresie przydzielonej subwencji oświatowej w odniesieniu do szkoły, dla której organem prowadzącym jest Gmina Osiek.
4. Wskazanie ewentualnych rezerw tkwiących w systemie szkolnym Gminy Osiek.
5. Rekomendacje dotyczące kierunków działań zmierzających do racjonalizacji i optymalizacji wydatków finansowych na utrzymanie jednostki oświatowej prowadzonej przez Gminę Osiek, której obwód obejmuje cały teren Gminy.

ROZDZIAŁ I Analiza systemu szkolnego Gminy Osiek

1.1. Jednostki oświatowe prowadzone przez Gminę Osiek

Gmina Osiek w ramach realizacji zadań oświatowych jest organem prowadzącym dla jednej szkoły podstawowej z oddziałami przedszkolnymi obejmującej obwód całej Gminy. Szkoła mieści się w dwóch budynkach z salą gimnastyczną przy ul. Partyzantów Kociewskich a oddziały przedszkolne są zlokalizowane w osobnym budynku przy ul. Wyzwolenia w Osieku.

W analizowanym horyzoncie czasowym, w szkole podstawowej funkcjonowały i funkcjonują oddziały przedszkolne. Liczbę uczniów i oddziałów szkoły oraz liczbę funkcjonujących w szkole oddziałów przedszkolnych przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Liczba uczniów i wychowanków w Gminie Osiek w 3 latach szkolnych.

Rok szkolny	Liczba uczniów	Liczba oddziałów szkolnych	Liczba wychowanków	Liczba oddziałów przedszkolnych
2018/2019	196	11	49	3
2019/2020	180	10	47	3
2020/2021	175	10	50	3

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Stopień wykorzystania infrastruktury szkolnej przedstawia wskaźnik *zmianowość*, czyli stosunek liczby oddziałów do liczby pomieszczeń lekcyjnych. Wysoka wartość wskaźnika, powyżej 1, świadczy o tym, że szkoła pracuje na więcej niż jedną zmianę. W analizowanym roku szkolnym 2019/2020, podobnie jak w omawianym horyzoncie czasowym, wskaźnik osiąga wartość 0,7 co oznacza, że szkoła posiada dobre warunki lokalowe oraz pracuje na jedną zmianę - zmienowość nie występuje.

Należy przy tym zauważyć, że przy analizie współczynnika zmienowości nie wzięto pod uwagę liczby wychowanków i liczby oddziałów przedszkolnych, gdyż zgodnie z przepisami prawa, na maksymalnie 25 dzieci przypada jedna sala a w budynku przy ul. Wyzwolenia znajdują się 3 sale dla grup przedszkolnych.

1.2. Uczniowie

Do szkoły podstawowej w Gminie Osiek w roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało ogółem 227 uczniów i wychowanków, w ramach organizacji szkoły funkcjonowało 13 oddziałów, w tym 3 oddziały przedszkolne. W bieżącym roku szkolnym 2020/2021 do szkoły uczęszcza 225 uczniów i wychowanków zgrupowanych podobnie jak w poprzednim roku szkolnym w 13 oddziałach.

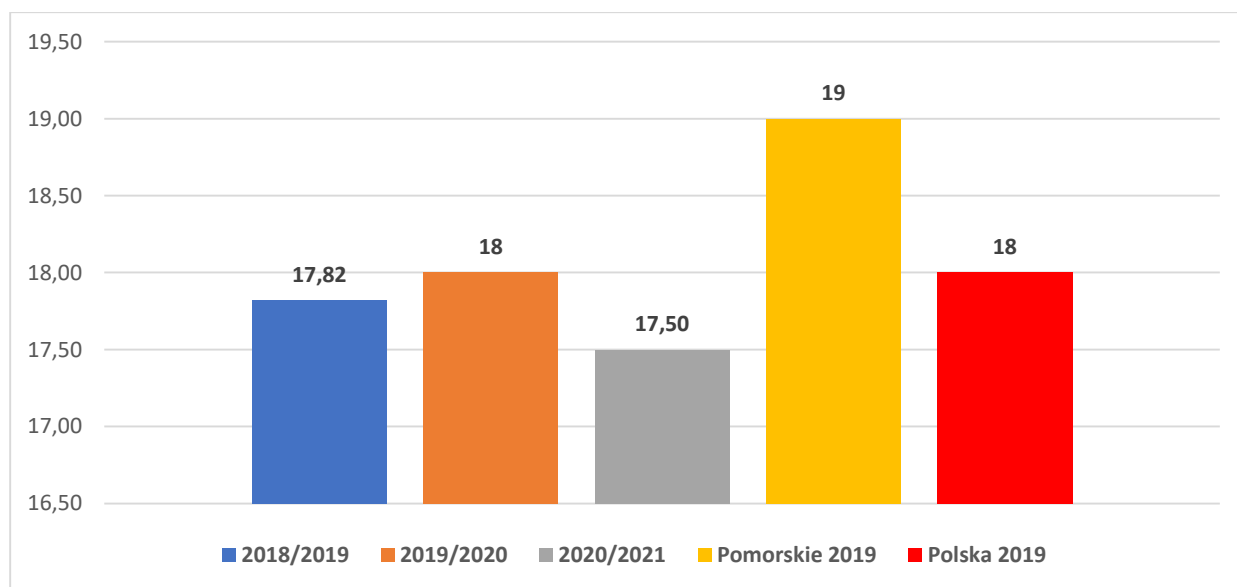
1.2.1 Przeciętna wielkość oddziału

Jednym z podstawowych wyznaczników efektywności sieci szkolnej na danym terenie jest przeciętna liczba uczniów w oddziale klasowym. Jest to o tyle istotne, że wiąże ze sobą dochody i koszty oświatowe: dochody są kształtowane zasadniczo przez liczbę uczniów natomiast na wydatki oświatowe wpływa liczba oddziałów. Od liczby oddziałów zależy liczba nauczycielskich etatów przeliczeniowych, które muszą być sfinansowane w szkole, a liczebności/wielkości oddziałów są głównym czynnikiem, od którego zależą koszty kształcenia jednego ucznia.

W pewnym uproszczeniu można przyjąć, że im niższa jest liczba uczniów w oddziale, tym większe są jednostkowe koszty kształcenia należących do tego oddziału uczniów. Jeżeli liczby uczniów na poziomie poszczególnych klas szkół podstawowych, które mają swoje obwody, są na tyle duże, że istnieje względna swoboda w określaniu liczby i wielkości oddziałów, to szkołę zalicza się do elastycznych organizacyjnie, co oznacza, że możliwe jest dopasowanie jej organizacji do zmieniającej się liczby uczniów i innych uwarunkowań.

Wykres poniżej przedstawia przeciętną wielkość oddziału szkoły podstawowej na tle danych dla województwa Pomorskiego oraz kraju opublikowanych przez GUS – ostatnie opublikowane dane dotyczą roku 2019.

Wykres 1. Przeciętna liczebność oddziału w szkole Gminy Osiek w latach 2018/2019 i 2019/2020 i 2020/2021 na tle regionu i kraju w roku 2019.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek oraz danych BDL (<https://bdl.stat.gov.pl>).

Wskaźnik przeciętnej wielkości oddziału w szkole w Osieku w przedstawionym okresie jest zasadniczo stabilny. W omawianym horyzoncie czasowym widoczny jest nieznaczny spadek

przeciętnej liczby uczniów w oddziale jednak należy zauważyć, że wielkość oddziałów jest determinowana liczbą uczniów uczęszczających do poszczególnych klas w szkole. Porównanie liczebności oddziałów w Gminie Osiek z wskaźnikami dla regionu czy kraju wskazuje, że jest on nieco wyższy od przeciętnego wskaźnika dla regionu oraz równoliczny dla tego wskaźnika w kraju w roku 2019.

W szkole funkcjonują oddziały przedszkolne, do których uczęszczają dzieci korzystające z prawa do wychowania przedszkolnego oraz dzieci 6-letnie, które podlegają obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego. Wielkość oddziałów przedszkolnych przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Osiek w 3 latach szkolnych.

Rok szkolny	Liczba dzieci				Liczba oddziałów przedszkolnych
	razem	Oddziału P4	Oddziału P5	Oddziału „0” - 6 latki	
2018/2019	49	18	7	24	3
2019/2020	47	19	16	12	3
2020/2021	50	23	10	17	3

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Analiza wielkości oddziałów przedszkolnych wskazuje, że w analizowanym horyzoncie czasowym były i są one mało liczne. Zgodnie z przepisami prawa oświatowego oddziały przedszkolne liczba dzieci w przedszkolu wynosi nie więcej niż 25 a Oddziały obejmują dzieci w zbliżonym wieku, z uwzględnieniem ich potrzeb, zainteresowań, uzdolnień oraz rodzaju niepełnosprawności. Można rozważyć działania optymalizujące ten wskaźnik.

1.2.2 Liczba uczniów przypadająca na jeden etat przeliczeniowy nauczyciela

Aby w syntetyczny sposób, za pomocą jednego wskaźnika, scharakteryzować różne aspekty organizacji szkoły, liczbę uczniów należy odnieść do poziomu zatrudnienia nauczycieli. Wskaźnikiem takim jest *liczba uczniów przypadających na nauczycielski etat przeliczeniowy*.

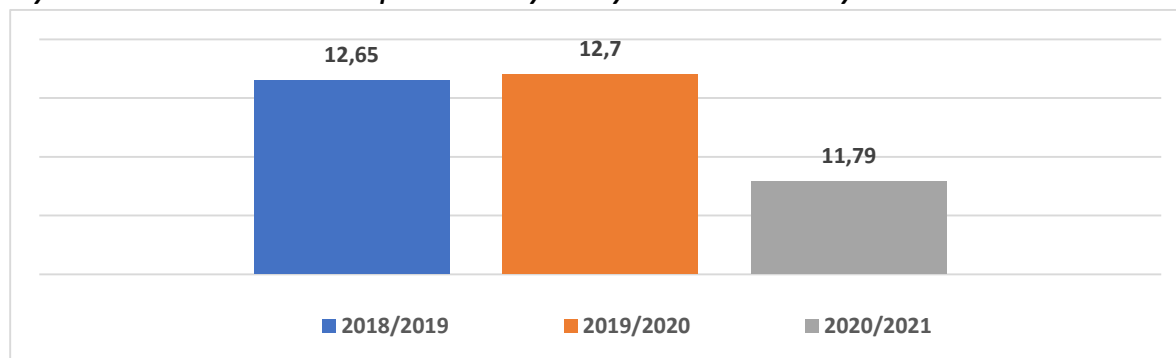
Na jego wielkość mają wpływ:

- ramowe plany nauczania, w tym liczba godzin zajęć, ogólne zasady podziału na grupy i inne parametry ustalane przez MEiN,
- liczba uczniów w oddziałach,
- sposoby podziału oddziałów na grupy,
- liczba etatów wsparcia (bibliotekarz, pedagog, logopeda, wychowawca świetlicy itp.),
- liczba etatów incydentalnych (np. urlop dla poratowania zdrowia, nauczanie indywidualne).

Analizę sieci szkolnej Gminy Osiek przeprowadzono w oparciu o opisany wyżej wskaźnik. Przy wyliczaniu liczby uczniów przypadających na nauczycielski etat przeliczeniowy uwzględniono zapisane w SIO obowiązki każdego zatrudnionego nauczyciela związane z nauczaniem - tzw.

dane nauczycieli "tablicowych". Nie brano pod uwagę etatów nauczycieli wsparcia i etatów incydentalnych (są opisane w dalszej części raportu). Wykres 2 wskazuje jak kształtuje się ten wskaźnik na przestrzeni omawianych 3 lat szkolnych w szkole Gminy Osiek. Nie uwzględniono również nauczycieli oddziałów przedszkolnych, gdyż te określają przepisy prawa, na maksymalnie 25 wychowanków w oddziale przedszkolnym przypada jeden nauczyciel co oznacza, że przy 3 oddziałach przedszkolnych jest 3 nauczycieli „tablicowych”.

Wykres 2. Liczba uczniów na etat przeliczeniowy nauczyciela w szkole Gminy Osiek.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Na jeden etat przeliczeniowy nauczyciela w roku szkolnym 2018/2019 i 2019/2020 przypada nie więcej niż 13 uczniów a w bieżącym roku szkolnym nie więcej niż 12 uczniów. Porównując te dane można zauważyć nieznaczną tendencję spadkową. Dla porównania wg danych GUS (ostatnie opublikowane dane za rok 2019) wskazują, że przeciętna liczba uczniów przypadająca na nauczycielski etat przeliczeniowy w szkole podstawowej zarówno dla województwa Pomorskiego jak i dla Polski wynosi 11,5. Analiza tego wskaźnika pozwala zauważyć, że Gmina Osiek dąży do osiągnięcia wskaźnika poziomu wskazanego dla regionu i kraju.

1.3. Wspomaganie procesu edukacyjnego

1.3.1 Etaty wsparcia

W celu wspomaganie procesu edukacyjnego szkoła w Gminie Osiek zatrudnia nauczyciela pedagoga i logopedę. Zgodnie z uchwałą Rady Gminy Osiek tygodniowy, obowiązkowy wymiar zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami dla tych nauczycieli wynosi 22 godziny.

W szkole prowadzone są zajęcia specjalistyczne takie jak; zajęcia rewalidacyjne (zajęcia wynikające z ramowego planu nauczania na podstawie orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej), socjoterapia, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz zajęcia logopedyczne. Zestawienie poniżej wskazuje liczbę (w osobach i etatach) oraz formy pomocy realizowane w szkole.

Tabela 3. Wspomaganie procesu edukacyjnego w roku szk. 2019/2020.

Szkoła	Nauczyciel									Formy pomocy			
	Pedagog			Logopeda			Współorganizujący proces kształcenia			Rewalidacja	Socjoterapia	Zajęcia korek.-kom.	Suma godz.
	osób	godz.	etat	osób	godz.	etat	osób	godz.	etat				
	1	11	0,5	1	8	0,36	1	10	0,5	4	3	9	16

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Zestawienie zostało sporządzone na podstawie zatwierdzonego arkusza organizacji pracy, obrazuje ono skalę potrzeb tego typu zaspokajanych przez szkołę prowadzoną przez Gminę Osiek w roku szkolnym 2019/2020. Na podstawie arkusza organizacji pracy w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej przydzielono szkole 45 godzin tygodniowo, co stanowi 2,04 etatu nauczyciela specjalisty.

W badanym okresie nie było przypadków realizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w Gminie Osiek.

1.3.2 Świetlica szkolna

Świetlica szkolna działa w szkole 5 dni w tygodniu w godzinach dostosowanych do oczekiwań i potrzeb uczniów i ich rodziców. Świetlica w szkole w Osieku jest czynna przez 9 godzin dziennie od 7.00 do 16.00. Należy, w tym miejscu zwrócić uwagę, że najwyższe obciążenie świetlicy pracą wskazano w godzinach 7.05 – 8.00 (w przedziale od 136 do 156 uczniów) we wszystkich dniach tygodnia. W związku z tym, iż potrzeby uczniów w tym względzie są bardzo różne – jedni uczniowie potrzebują opieki po lekcjach czy przed lekcjami we wszystkie dni tygodnia inni zaś tylko w niektóre dni; jedni są na zajęciach świetlicowych przez 1-2 godziny, inni aż do zamknięcia świetlicy. Jak wynika z porównania planów zajęć uczniów oraz godzin pracy świetlicy w roku szkolnym 2019/2020 w godzinach pracy świetlicy występowała codziennie przerwa w godzinach 10.00 - 11.00. Obciążenie świetlicy szkolnej oraz zabezpieczenie kadrowe oferowane przez szkołę Gminy Osiek w roku szkolnym 2019/2020 z pominięciem pierwszej godziny przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4. Opieka świetlicowa w szkole podstawowej Gminy Osiek w roku szkolnym 2019/2020.

	Liczba godzin pracy świetlicy w tygodniu				Nauczyciele	
	razem za arkuuszem organizacji	w tym godzin			Liczba godzin	etaty
		1 grupą	2 grupami	3 grupami		
SP	40	10	22	3	35	1,35

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że zgodnie z obowiązującymi przepisami liczba uczniów przebywających pod opieką jednego nauczyciela nie może przekroczyć 25 uczniów. Suma faktycznie przepracowanych godzin pracy nauczycieli w świetlicy, zgodnie z informacją pozyskaną od dyrektora szkoły, wynosiła w omawianym roku 35 godzin tygodniowo z zastrzeżeniem iż dane przedstawione w tabeli nie obejmują pierwszej godziny pracy świetlicy (godz. 7.00-8.00). Analiza danych przekazanych przez dyrektora szkoły (godziny pracy świetlicy, plan lekcji dla uczniów oraz nauczycieli, przydział godzin nauczycielom w świetlicy, a także plan zajęć dodatkowych) w kontekście zapewnienia opieki uczniom wskazuje, że dyrektor bardzo sprawnie organizuje zajęcia. Czas pracy pierwszej godziny świetlicy pokrywa się w pewnym zakresie z organizacją innych zajęć pozalekcyjnych (zajęcia dodatkowe dla uczniów, w szczególności z matematyki oraz przedmiotów przygotowujących do egzaminu) co w naturalny sposób powoduje realnie mniejszą liczbę uczniów korzystających ze świetlicy, a to z kolei powoduje mniejszą liczbę grup świetlicowych. Gdyby pod opieką świetlicową w pierwszej godzinie jej pracy każdego dnia znajdowali się wszyscy uczniowie wskazane byłoby znaczne zwiększenie (o 30 godzin) liczby godzin pracy świetlicy.

W arkuszu organizacji pracy szkoły przydzielono 40 godzin pracy świetlicy. Tabela 4 wskazuje, rozłożenie godzin pracy świetlicy (35 godzin) i obrazuje adekwatne do potrzeb planowanie organizacji pracy przez dyrektora.

1.3.3 Biblioteka szkolna

W szkole działa biblioteka czynna przez 4 dni w tygodniu. Godziny pracy biblioteki są zróżnicowane w poszczególnych dniach tygodnia co wskazuje tabela 5, jednak w dużej mierze godziny jej pracy pokrywają się z czasem kiedy uczniowie są na zajęciach lekcyjnych, co utrudnia możliwość korzystania przez uczniów. Jak wynika z danych zastanych w roku szkolnym 2019/2020 przeprowadzono 5 zajęć bibliotecznych dla uczniów.

Tabela 5. Funkcjonowanie biblioteki szkolnej w roku szkolnym 2019/2020.

Liczba uczniów	Zajęcia biblioteczne	Godziny otwarcia			godz./tydzień - 6 godz. dydakt.	Liczba		
		dni tyg.	od -	- do		etatów	nauczycieli	ucniów/etat
180	5	poniedziałek	12.30	14.30	2	0,2	1	900
		środa	12.30	14.30	2			
		wtorek	8.00	9.00	1			
		piątek	12.30	13.00	0,5			

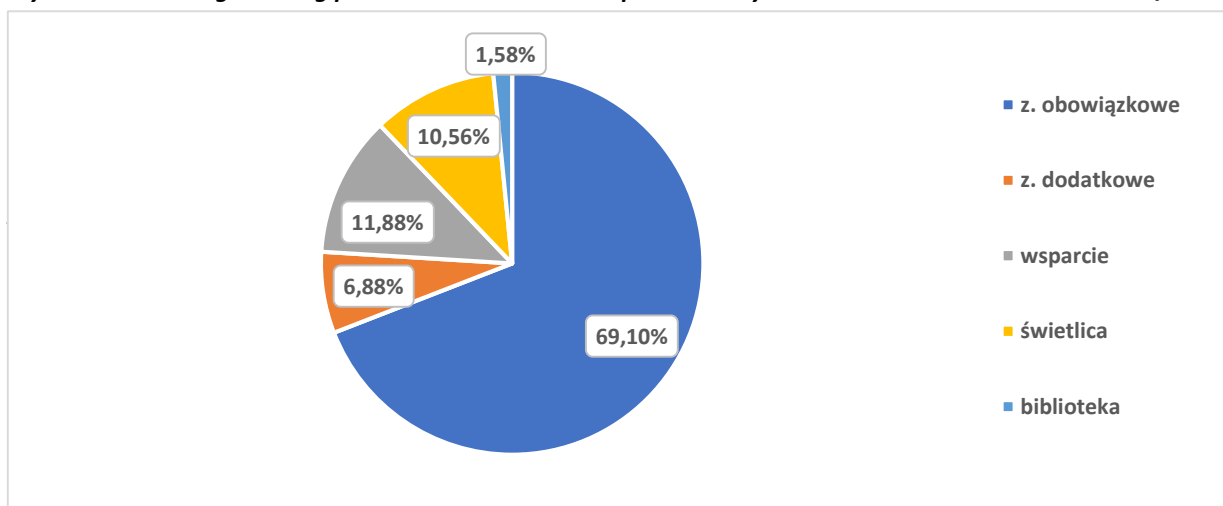
Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Na podstawie podanych danych można wyznaczyć wskaźnik; *liczbę uczniów (bez dzieci oddziałów przedszkolnych) przypadającą na etat nauczyciela bibliotekarza*. W przypadku analizowanej szkoły był on dosyć wysoki, w roku 2019/2020 na etat bibliotekarza przypadało 900 uczniów, jednak dookreślenia wymaga kwestia przydzielonych w arkuszu organizacji liczby godzin pracy biblioteki. W analizowanym okresie w arkuszu przydzielono 6 godzin natomiast jak wynika z podanych godzin pracy nauczyciel pracuje 5,5 godziny.

1.3.4 Pozostałe zajęcia

Gmina Osiek przyznaje godziny na zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów np. chór, SKS. Jest także realizowany katalog zajęć w formie zajęć dodatkowych z przedmiotów oraz zajęć wyrównawczych zgodnie z zainteresowaniami i potrzebami uczniów. Wykres wskazuje jaki udział mają różne rodzaje godzin (ze względu na ich przeznaczenie) w liczbie godzin ogółem, co jednocześnie obrazuje zaangażowanie samorządu w działalność oświatową szkoły.

Wykres 3. Rozkład godzin wg przeznaczenia w szkołach podstawowych w Gminie Osiek w roku szk. 2019/2020.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

1. 4 Nauczyciele

1.4.1 Analiza wielkości stanu zatrudnienia nauczycieli

W szkole prowadzonej przez Gminę Osiek w roku szkolnym 2019/2020 zatrudnionych było ogółem 21 nauczycieli na 19,55 etatu. W tabeli 5 przedstawiono liczbę stosunków pracy nauczycieli w ujęciu osobowym i etatowym, w podziale na nauczycieli procesu nauczania „tablicowych” oraz wsparcia. Analizowane dane obejmują wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkole - zarówno szkoły jak i oddziałów przedszkolnych ogółem.

Tabela 6. Liczba nauczycieli i przeliczeniowych etatów pedagogicznych w szkole w Osieku – w 2 latach szkolnych.

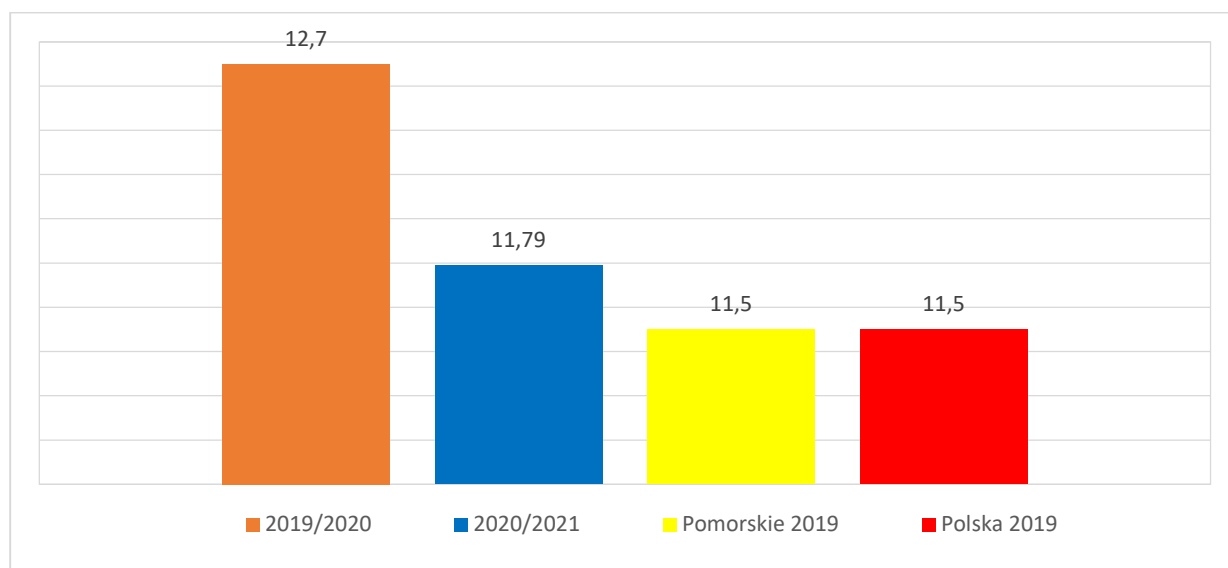
Szkoła/ Rok szkolny	Nauczyciele				Razem nauczyciele - w tym, zatrudnieni				Wskaźnik zatrudnienia
	procesu nauczania		wsparcia		w wymiarze osoby:				
	osoby	etaty	osoby	etaty	osoby	etaty	pełnym	niepełnym	
2019/2020	17	17,17	4	2,38	21	19,55	19	2	0,93
2020/2021	18	17,84	4	2,83	22	20,67	20	2	1,03

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Na podstawie danych określono, w ostatniej kolumnie tabeli, wskaźnik zatrudnienia czyli średnią ilość etatu przypadającą na 1 nauczyciela w osobie – wyniósł on odpowiednio w roku szkolnym 2019/2020 - 0,93 w obecnym roku szkolnym wynosi 1,03. Wartość tego wskaźnika ma znaczenie dla realizacji art. 30 Karty Nauczyciela - osiągnięcia średniego wynagrodzenia na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. Wskaźnik powinien oscylować w granicach 1,2. Oznacza to, że każdy nauczyciel powinien być zatrudniony na pełny etat i około 3-4 godziny ponadwymiarowe. Analiza liczby stosunków pracy n-li oraz wskaźnika zatrudnienia na przestrzeni 2 lat szkolnych wskazuje tendencję wzrostową, którą wskazane jest utrzymać.

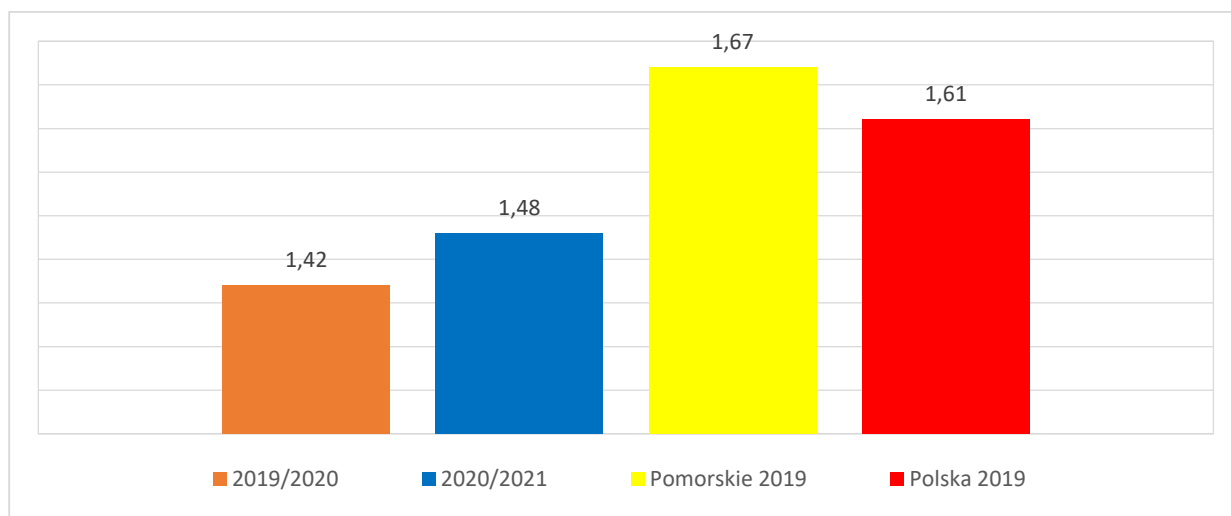
Wykresy poniżej przedstawiają dwa wskaźniki: liczbę uczniów przypadających na etat przeliczeniowy oraz liczbę etatów pedagogicznych przypadającą na oddział w szkole podstawowej. Wskaźniki te mają zasadniczy wpływ na poziom wydatków, na funkcjonowanie szkoły ponoszonych przez Gminę Osiek jako organ prowadzący.

Wykres 4. Liczba uczniów na jeden etat przeliczeniowy w szkole podstawowej Gminy Osiek - 2 lata szkolne na tle wskaźników regionu i kraju za 2019 r.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek oraz GUS – dane za rok 2019 - <https://bdl.stat.gov.pl>

Wykres 5. Liczba przeliczeniowych etatów pedagogicznych na oddział w szkole podstawowej Gminy Osiek - 2 lata szkolne na tle wskaźników regionu i kraju za 2019 r.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek oraz GUS – dane za rok 2019 - <https://bdl.stat.gov.pl>

Analiza danych, które przedstawiają wykresy 4 i 5 wskazuje, że są one te są bliskie średnim wskaźnikom dla regionu i kraju za rok 2019. W ramach realizacji lokalnej polityki oświatowej należy monitorować wartość tego wskaźnika w szkole, tak aby wydatki Gminy Osiek na prowadzenie szkoły były racjonalne i uzasadnione. Jest to istotny element kontroli zarządczej i analizy racjonalności poziomu zatrudnienia w szkole, który pozwala ocenić, czy szkoła jest mało efektywna albo relatywnie bardzo efektywna w stosunku do średnich krajowych czy regionalnych. Zatwierdzając arkusze organizacji pracy szkół organ prowadzący podejmuje decyzje o organizacji pracy prowadzonej przez siebie szkoły oraz o poziomie zatrudnienia nauczycieli.

1.4.2 Struktura zatrudnienia nauczycieli wg awansu zawodowego i stażu pracy

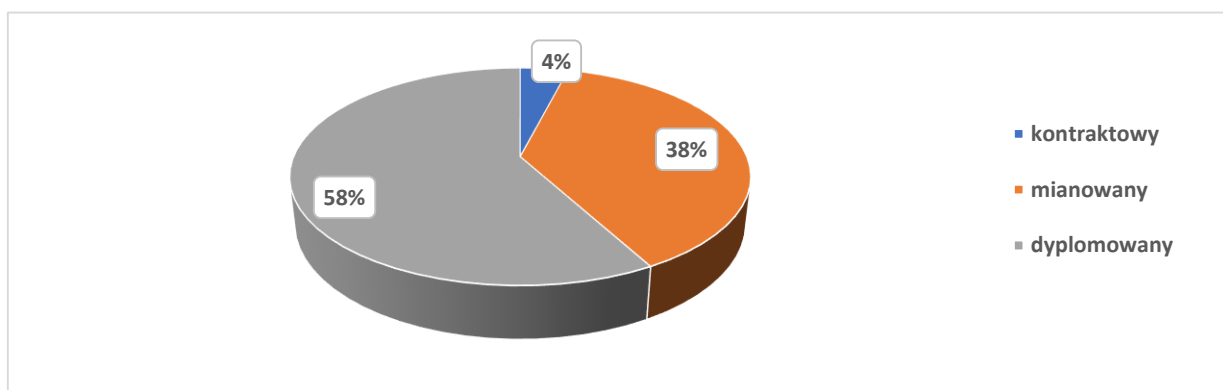
Analiza struktury zatrudnienia nauczycieli w kontekście stopnia awansu zawodowego wskazuje, że w roku szkolnym 2019/2020 nie było nauczycieli stażystów. Najwięcej było nauczycieli dyplomowanych – 11,33 etatu, ponad 7 etatów to nauczyciele mianowani oraz 1 etat, to nauczyciel kontraktowy. Kolejną analizowaną kwestią jest długość stażu zatrudnionych w szkole Gminy Osiek nauczycieli. Największą grupą są nauczyciele (10 osób) zatrudnieni powyżej 20 lat, kolejną (7 osób) grupą są nauczyciele, których staż pracy wynosi 11-20, a mniej niż 10 lat pracuje 4 nauczycieli. Szczegółowe dane na temat struktury zatrudnienia w analizowanych kwestiach przedstawiają tabela 7 oraz wykresy 6 i 7.

Tabela 7. Nauczyciele wg stopnia awansu i stażu pracy - Gmina Osiek - rok szkolny 2019/2020.

Szkoła	Nauczyciele - stopień awansu zawodowego				Nauczyciele – staż pracy			
	kontraktowy	mianowany	dyplomowany	ogółem	do 5 lat	6 -10 lat	11 - 20 lat	powyżej 20 lat
osób	1	8	12	21	2	2	7	10
etat	1	7,22	11,33	19,55				

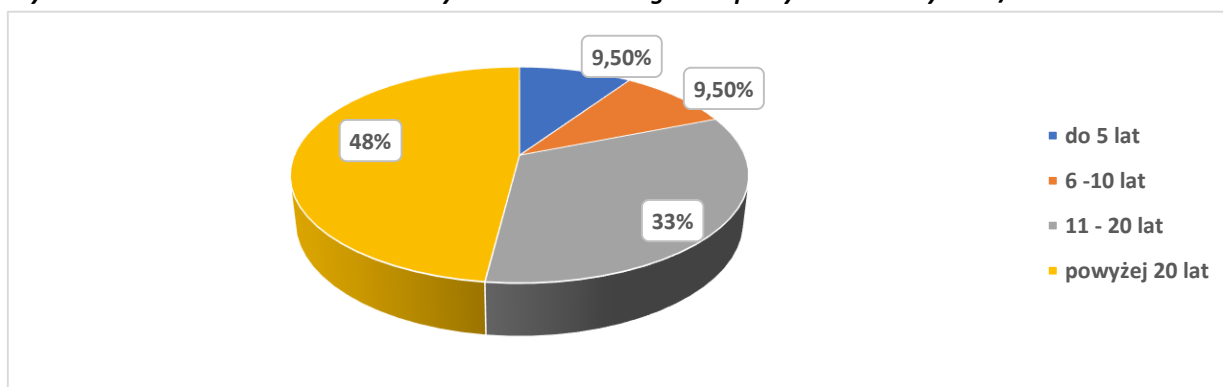
Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Wykres 6. Nauczyciele szkół wg stopnia awansu zawodowego - rok szkolny 2019/2020.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Wykres 7. Struktura zatrudnienia nauczycieli w szkołach wg stażu pracy - rok szkolny 2019/2020.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Analiza struktury zatrudnienia nauczycieli wskazuje spory odsetek nauczycieli dyplomowanych w szkołach, który ma wpływ, w sposób istotny na wysokość współczynnika D_i subwencji oświatowej – im większy udział nauczycieli dyplomowanych w ogólnej liczbie nauczycieli tym większy współczynnik D_i i co się z tym wiąże wyższa kwota subwencji, której to różnicy nie pochłaniają w całości wydatki ponoszone tytułem zwiększenia wynagrodzenia nauczycielom z powodu uzyskania wyższego stopnia awansu zawodowego.

Analiza struktury stażu pedagogicznego stanowi istotny element polityki kadrowej zmierzającej do optymalizacji wykorzystania kapitału ludzkiego. Zachowanie proporcji pomiędzy doświadczeniem (nauczyciele o większym stażu pracy) a kadrą zdobywającą doświadczenie przyczynia się do zapewnienia ciągłości i jakości pracy szkół, w tym efektywnych oddziaływań dydaktycznych i wychowawczych.

W szkole w Osieku pracują doświadczeni nauczyciele. Świadczy o tym zarówno analiza stopni awansu zawodowego, jak i długość stażu pracy pedagogów. W obu analizowanych kwestiach sytuacja wygląda korzystnie.

1.5 Pracownicy niepedagogiczni

W szkole prowadzonej przez Gminę Osiek, w roku szkolnym 2019/2020 pracownicy niepedagogiczni zatrudnieni byli łącznie na 10,5 etatach, z czego 3, to etaty administracji a 7,5 to etaty obsługi.

W szkole zatrudnieni są pracownicy administracji, obsługi i dozoru oraz personel kuchni, których zestawienie w liczbie osobowej oraz etatowej obrazuje tabela 8. Szczegółową analizę wielkości zatrudnienia tych grup pracowników należy rozpatrywać w kontekście kosztów zatrudnienia. Szkoła zlokalizowana jest w 2 budynkach; w budynku 1 funkcjonują oddziały szkolne natomiast w budynku 2 oddziały przedszkolne.

Tabela 8. Liczba etatów pracowników niepedagogicznych w szkole prowadzonej przez Gminę Osiek w roku szkolnym 2019/20

Szkoła Budynek 1 Budynek 2	Administracja						Obsługa						Razem	
	Gł. księgowy		Kier. Adm.		Sekretarz		Sprzątanie/ szatnia		Woźny/ konserwator		Prac. kuchni			
	I. os.	etat	I. os.	etat	I. os.	etat	I. os.	etat	I. os.	etat	I. os.	etat	I. os.	etat
Szkoła	1	1	1	1	1	1	3	2,5	1	1	3	2,5	10	9
O. Przedszk.							2	1,5					2	1,5
Razem	1	1	1	1	1	1	5	4	1	1	3	2,5	12	10,5

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

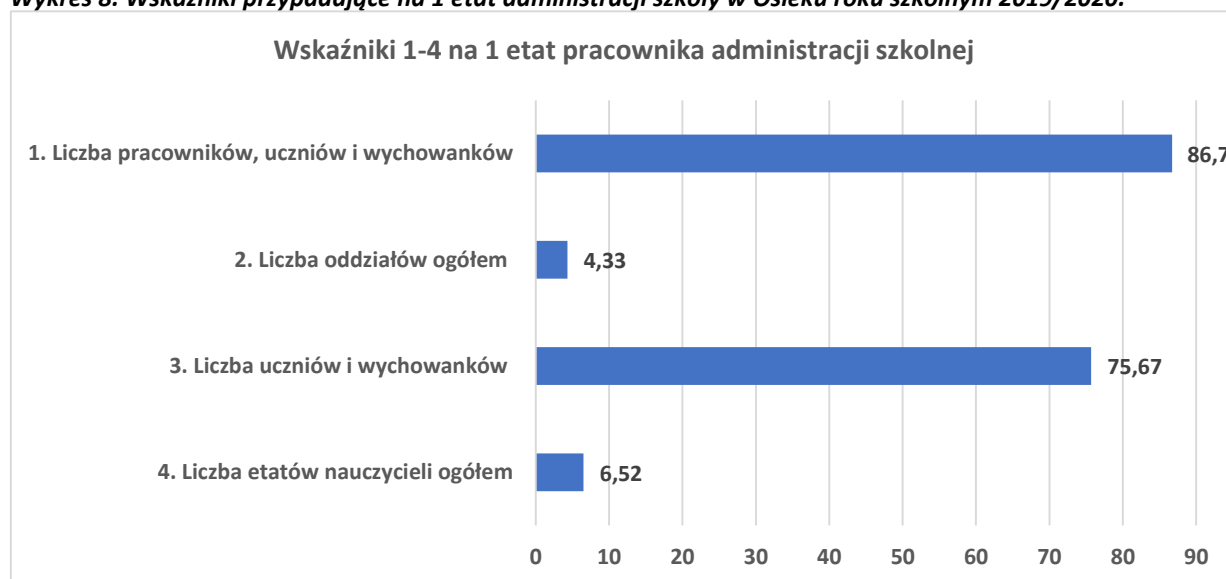
Pracownicy administracji i obsługi stanowią niezbędne uzupełnienie kadry pedagogicznej, w realizacji procesu edukacyjnego jednak dobór adekwatnych wskaźników ilustrujących te aspekty pracy szkoły nie jest prosty. Syntetycznej miary skali wysiłku organizacyjnego i finansowego związanego z obsługą procesu edukacyjnego w szkole dostarcza wskaźnik określany jako *stosunek liczby etatów niepedagogicznych przypadających na jeden oddział*. W analizowanej szkole wartość tego wskaźnika wynosi 0,8. Przy jego interpretacji należy mieć na uwadze, że personel obsługi jest zwykle zatrudniany w zależności od powierzchni i kubatury budynku a administracja w dużej mierze zależnie od liczby pracowników, uczniów lub oddziałów. Aby określić zasadność zatrudnienia danej liczby pracowników należy dokładnie określić skalę zadań wykonywanych przez pracowników administracji i obsługi.

Administracja

W celu wskazania możliwości oszacowania zasadności zatrudnienia na obserwowanym poziomie pracowników administracji przedstawiono wartości wskaźników szkoły w Osieku

w analizowanym roku szkolnym. Są to wskaźniki, którymi JST często posługują się, przy ustalaniu norm zatrudnienia w celu parametryzacji zatrudnienia pracowników administracji i obsługi szczególnie wtedy, gdy są organami prowadzącymi dla większej liczby jednostek oświatowych.

Wykres 8. Wskaźniki przypadające na 1 etat administracji szkoły w Osieku roku szkolnym 2019/2020.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Znajomość wartości wskaźników przypadających na jeden etat pracownika administracji wskazanych na wykresie takich jak:

- liczba pracowników (wszystkich), uczniów i wychowanków,
- liczba oddziałów szkolnych i przedszkolnych ogółem,
- liczba uczniów i wychowanków,
- liczba etatów nauczycieli ogółem;

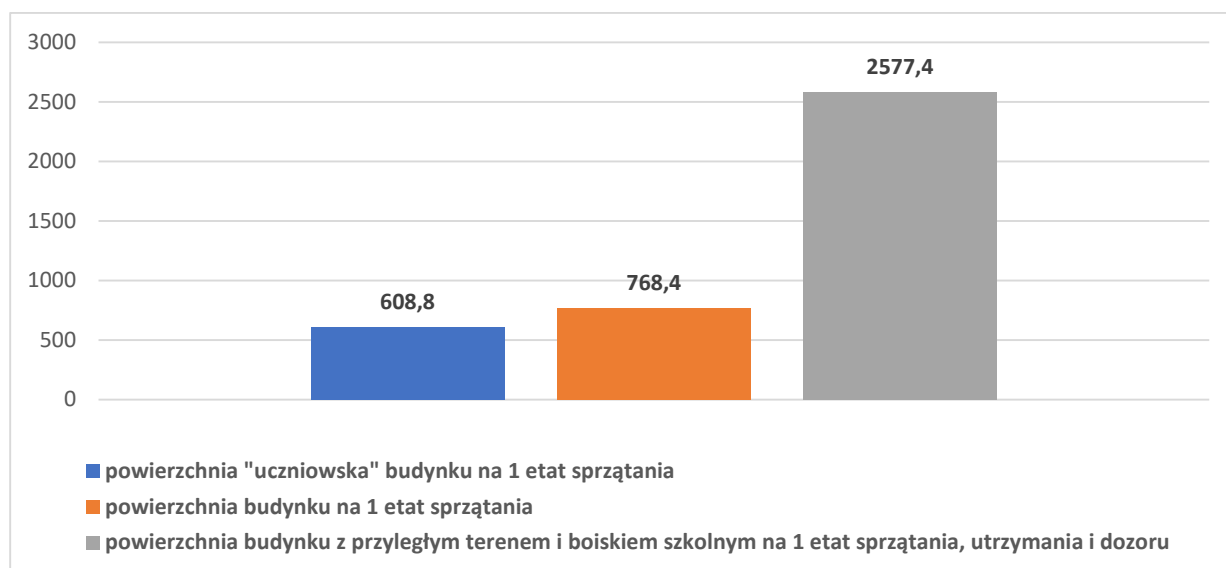
jest przydatna przy oszacowaniu wielkości zatrudnienia według jednej z dwóch stosowanych przez organy prowadzące metod wyliczania w celu parametryzacji zatrudnienia. Jedna z nich uwzględnia wskaźniki odnoszące się do stopnia obciążenia pracą, wynikającego z liczby pracowników zatrudnionych w jednostce oraz liczby uczniów natomiast druga opiera o wyznaczenie standardu zatrudniania pracowników administracji jedynie o liczbę uczniów kształcących się w szkole z uwzględnieniem oddziałów przedszkolnych o ile występują w strukturze organizacji szkoły.

Możliwość porównania wielkości wskaźników z analogicznymi wskaźnikami w Gminach na terenie kraju pozwala podjąć organowi prowadzącemu autonomiczną decyzję dotyczącą limitów zatrudnienia pracowników administracji mających na celu optymalizację i racjonalizację kosztów zatrudnienia w szkole. Podobne założenia dotyczą pracowników obsługi szkoły.

Sprzątanie

W celu oceny zasadności zatrudnienia pracowników obsługi na obserwowanym poziomie dokonano analizy zadania szkoły w zakresie bieżącego utrzymania czystości budynku i terenu szkół - sprzątania. Podobnie, jak przy przedstawieniu kwestii zasadności zatrudnienia pracowników administracji posłużono się wskaźnikami. Dla oszacowania obciążenia szkoły etatami sprzątania i obsługi technicznej przyjęto analizę wskaźnika; *ogólna liczba metrów kwadratowych budynku przypadająca na jeden etat sprzątania* oraz wskazano jak to wygląda w odniesieniu do tej części budynku, która jest w użyciu uczniów. Wskazano również jaka część ogólnej powierzchni obiektu z przyległym boiskiem i pozostałym terenem przypada na jeden etat pracownika zatrudnionego do sprzątania, konserwacji i dozoru łącznie. Przy wyznaczaniu wskaźników nie uwzględniono budynku oddziałów przedszkolnych położonych przy ul. Wyzwolenia, w którym znajdują się 3 sale zajęć, toaleta, korytarz ze względu na brak danych dotyczących powierzchni i kubatury budynku. Nie wzięto również pod uwagę 1,5 etatu wskazanego jako obsługę tego budynku.

Wykres 9. Powierzchnia budynku, w tym powierzchnia „uczniowska” oraz terenu szkolnego w m² przypadająca na 1 etat sprzątania, utrzymania i dozoru w szkole Gminy Osiek w roku szkolnym 2019/2020.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Żywnie

W szkole funkcjonuje kuchnia, która przygotowuje i wydaje obiady dla uczniów i wychowanków. Wskaźnikiem, za pomocą którego można oszacować wielkość zatrudnienia personelu kuchni jest *liczba posiłków na etat pracownika kuchni*. Wartość wskaźnika wskazuje jakie jest obciążenie pracą personelu kuchennego.

Tabela 9. Żywnienie uczniów i wychowanków w szkole w Gminie Osiek w roku szkolnym 2019/2020.

Szkoła	Liczba żywionych	Liczba wydawanych posiłków			Liczba etatów			Liczba posiłków na etat
		ogółem	dla uczniów		Kucharz	Pomoc kuchenna	Intendent	
			razem	GOPS				
Klasy	173	173	169	4	1	1	0,5	86
O. przedszkolne	42	42	40	2				
Razem	215	215	209	6	1	1	0,5	86

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

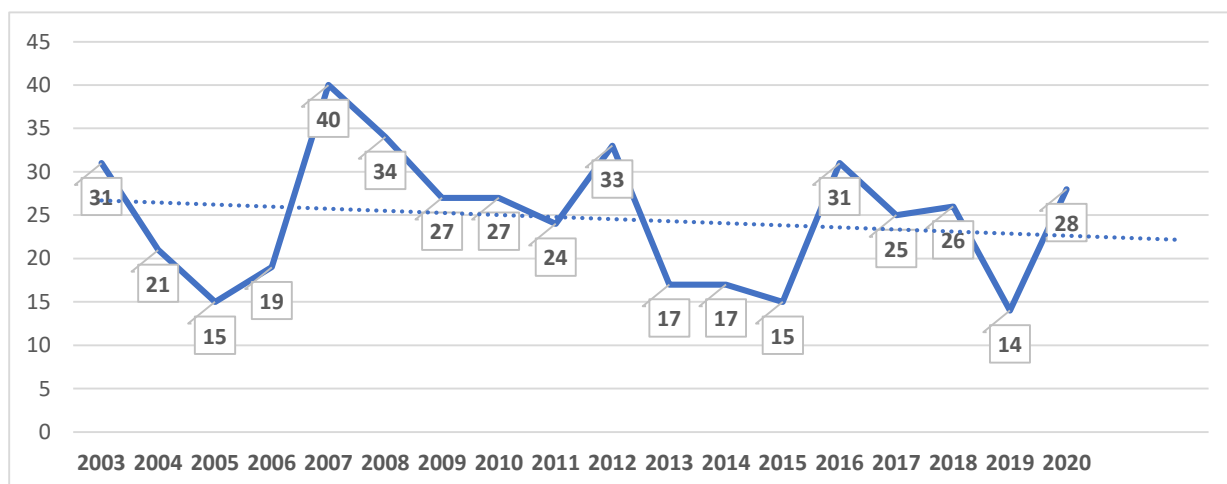
Przedstawione dane dotyczące pracowników niepedagogicznych w szkole wskazują na istnienie pewnych rezerw w organizacji poziomu ich zatrudnienia w Gminie Osiek. Liczba pracowników obsługi jest porównywalna natomiast obciążenie ich zadaniami jest dosyć mocno zróżnicowane.

Przy analizie struktury zatrudnienia pracowników obsługi należy zauważyć, że ma tu znaczenie szczegółowa struktura zatrudnienia (co obrazują tabele i wykresy powyżej) w zależności od stanowiska a nawet od szczegółowego zakresu obowiązków danego pracownika. Szczegółową analizę wielkości zatrudnienia tych grup pracowników należy rozpatrywać w kontekście kosztów zatrudnienia oraz sposobów organizacji usług edukacyjnych.

1.6 Uwarunkowania demograficzne

Prognoza demograficzna dla szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Osiek została opracowana na podstawie danych Urzędu Gminy Osiek o liczbie dzieci zamieszkałych na terenie Gminy w urodzonych w latach 2003-2020, które przedstawia wykres 10.

Wykres 10. Liczba urodzeń w latach 2003-2020 w Gminie Osiek.

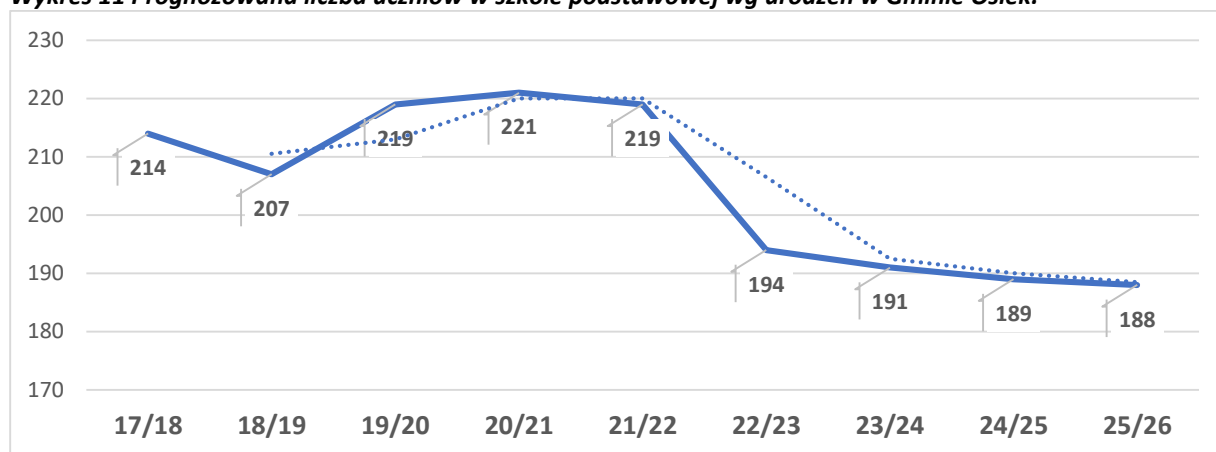

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Prognozowaną liczbę uczniów oszacowano w oparciu o dane z ewidencji ludności oraz przez porównanie liczby uczniów w szkole z danymi z ewidencji. Starano się uchwycić wszystkie tendencje (łącznie z *migracjami*). Pod pojęciem *migracji* w opracowaniu należy rozumieć różnicę pomiędzy faktyczną liczbą uczniów szkoły a liczbą dzieci w wieku szkolnym urodzonych na terenie gminy Osiek. W symulacji przedstawionej poniżej przyjęto założenie, że wszystkie dzieci będą rozpoczynały spełnianie obowiązku szkolnego w terminie ustawowym (bez odroczeń i przyspieszania).

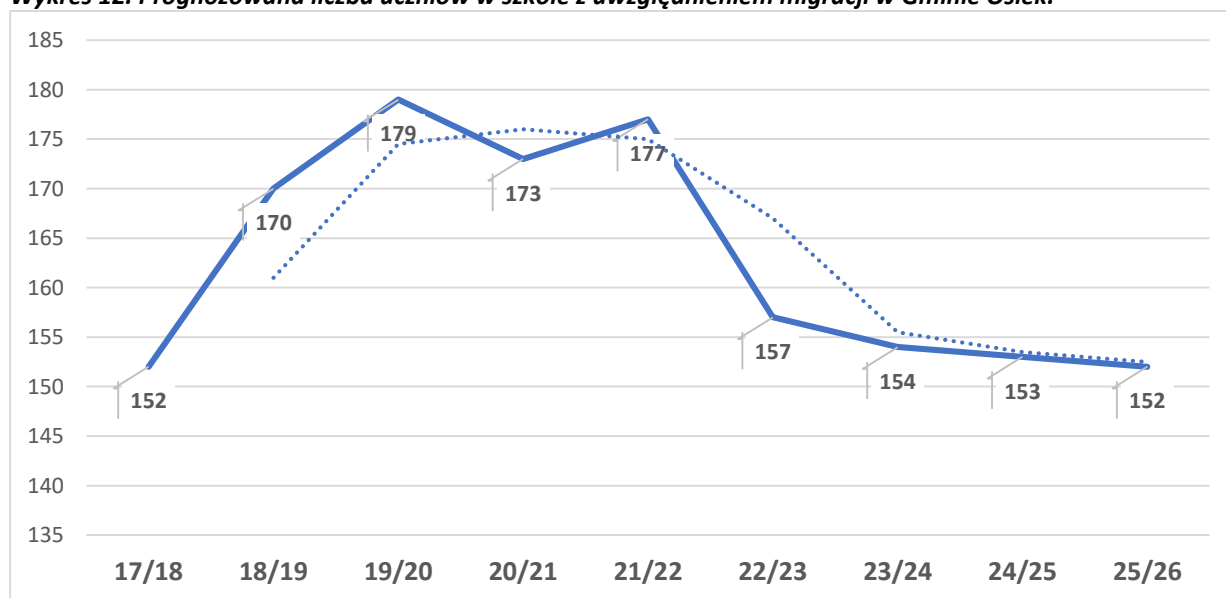
Prognozowaną liczbę uczniów w szkole wg urodzeń przedstawia wykres 11. Jest to prognoza oparta na założeniu, że wszystkie dzieci urodzone w Gminie, po osiągnięciu wieku będą uczęszczać do szkoły gminnej oraz w szkole gminnej będą tylko dzieci urodzone w Gminie Osiek. Natomiast wykres 12 przedstawia prognozowaną liczbę uczniów szkoły z uwzględnieniem migracji, czyli uwzględniającą bilans prognozowanego ruchu uczniów.

Wykres 11 Prognozowana liczba uczniów w szkole podstawowej wg urodzeń w Gminie Osiek.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

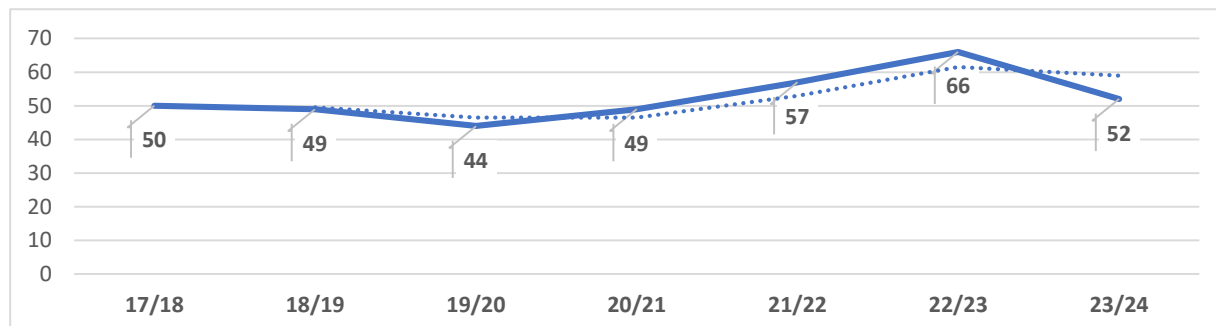
Wykres 12. Prognozowana liczba uczniów w szkole z uwzględnieniem migracji w Gminie Osiek.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

W strukturze szkoły funkcjonują również oddziały przedszkolne, które w pełni zabezpieczają dotychczasowe potrzeby dzieci w zakresie wychowania przedszkolnego. Wykres 13 przedstawia prognozowaną liczbę dzieci w oddziałach przedszkolnych szkoły z uwzględnieniem migracji do roku szkolnego 2023/2024.

Wykres 13. Prognozowana liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych z uwzględnieniem migracji w Gminie Osiek.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Analiza liczby dzieci urodzonych na przestrzeni lat 2003 – 2020 w Gminie Osiek wskazuje, że liczba uczniów w szkole poczynając od przyjętego jako bazowy roku szkolnego 2019/2020 do roku szkolnego 2025/2026 wskazuje tendencję spadkową. Niewielki wzrost liczby uczniów w roku szkolnym 2021/2022 jest statystycznie nieistotny gdyż przypada w granicach błędu prognozy, zatem nie ma wpływu na ogólną tendencję spadkową.

Obecnie migracja uczniów utrzymuje się na stałym poziomie. Około 27% liczby dzieci w wieku szkolnym z terenu Gminy uczęszcza do szkół poza Gminą. W szkole gminnej ok. 1% liczby uczniów to dzieci zamieszkałe poza Gminą. Bilans migracji kształtuje się na poziomie prawie 26% liczby dzieci zamieszkałych w Gminie, co oznacza, że per saldo co roku „znika” ok. 50 uczniów.

Wskazane jest monitorować to zjawisko a w przypadku jego tendencji wzrostowej zastanowić się nad przyczynami wyboru szkoły poza Gminą, ponieważ nie jest to bez znaczenia dla dochodów oświatowych Gminy Osiek. Naturalnie pominiąć należy przypadki, gdy wynika to ze zmiany miejsca zamieszkania.

Tabela 10. Realizacja obowiązku szkolnego w Gminie Osiek.

Rok szkolny	Liczba uczniów w szkole			Liczba dzieci z obwodu szkoły:				Bilans migracji
	ogółem	w tym spoza obwodu		ogółem	w tym w INNEJ szkole		poza szkołą	
		ogółem	w tym zamieszkałych poza Gminą		ogółem	w tym poza Gminą		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2018/2019	195	19	5	229	53	53	-	48
2019/2020	183	20	3	217	54	54	-	51
2020/2021	175	19	2	213	57	57	-	55

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Z wyjaśnień udzielonych przez Zleceniodawcę wynika, że uczniów niezameldowanych na terenie Gminy Osiek a mieszkających na jej obszarze zakwalifikowano jako uczniów spoza obwodu. W związku z tym, przypuszczalnie że liczba dzieci zawarta w kolumnie 7, to w większości dzieci zameldowane na terenie Gminy ale zamieszkałe w innej gminie. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, dziecko z obwodu, to dziecko zamieszkałe w obwodzie szkoły bez względu na to czy jest w tym obwodzie zameldowane czy nie. Wobec tego bilans migracji, który jest stały ale niepokojąco wysoki – na poziomie ponad 25% najprawdopodobniej jest zdecydowanie niższy a może nawet oscyluje w granicach 0.

ROZDZIAŁ II Analiza finansowa ponoszonych wydatków oświatowych

2.1 Analiza racjonalności wydatków oświatowych

W 2020 roku Gmina Osiek poniosła wydatki inwestycyjne na cele oświatowe w wysokości 219 710 złotych. Dla dalszych rozważań istotna jest struktura i poziom wydatków bieżących ponoszonych na zadania oświatowe zatem w dalszej analizie ograniczono się tylko do tych wydatków.

W analizowanym okresie (rok 2020) wydatki bieżące na zadania oświatowe w Gminie Osiek wyniosły ogółem **2 933 580,32** zł. Udział bieżących wydatków oświatowych w bieżących wydatkach całkowitych budżetu Gminy Osiek stanowił prawie 24%. Wydatki na zadania oświatowe pomiędzy rokiem 2018 a 2020 wzrosły o 11,33%. Proporcja udziału środków przeznaczonych na zadania oświatowe w stosunku do całkowitych wydatków bieżących budżetu Gminy w analizowanym okresie zmalała o 3,41%.

Analiza poziomu subwencji oświatowej oraz nakłady na edukację ponoszone przez Gminę Osiek wskazuje, że w 2020 r. otrzymana subwencja pokryła prawie 71,5% wydatków przeznaczonych na oświatę w Gminie. Tym samym Gmina Osiek dopłaciła z budżetu kwotę ogółem przewyższającą 837 tys. zł, tj. prawie 40% kwoty uzyskanej na realizację zadań oświatowych (subwencja plus dotacje). Można zauważyć, że środki dopłacane z budżetu Gminy Osiek na zadania oświatowe w analizowanym okresie kształtowały się na coraz wyższym poziomie (wzrost w odniesieniu do roku 2018 o prawie 15%), przy wzroście całkowitych wydatków na oświatę o **nieco ponad 11% oraz zmniejszeniu kwoty subwencji o prawie 3%**.

Należy zwrócić uwagę, że porównywanie subwencji do wydatków ma sens jedynie w zakresie wydatków subwencionowanych czyli takich, które ponoszone są na zadania, na które naliczana jest część oświatowa subwencji ogólnej.

Wielkością opisującą tę relację jest wskaźnik nadwyżki wydatków nad subwencją zdefiniowany następująco:

$$\frac{\text{subwencyjne wydatki oświatowe}}{\text{subwencja oświatowa}} \cdot 100\% - 100\%$$

gdzie wydatki oświatowe, to wydatki poniesione na subwencjonowane zadania oświatowe, czyli wykonane z działów 801 (oświata i wychowanie) oraz 854 (edukacyjna opieka wychowawcza) z wyłączeniem paragrafów wydatków majątkowych i rozdziałów:

- 80104 – przedszkola, z wyjątkiem wydatków ponoszonych na dzieci 6-letnie
- 80113 – dowożenie uczniów
- 80148 – stołówki szkolne i przedszkolne
- 80153 - zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych
- 80195 - pozostała działalność
- 85415- pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym
- 85416 - pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym.

Określony tak wskaźnik nadwyżki wydatków nad subwencją ma następujące właściwości:

1. Jeśli wskaźnik wynosi 0, to wydatki na zadania finansowane przez subwencję oświatową są równe tej subwencji
2. Jeśli wskaźnik wynosi 15%, to wydatki są o **15% wyższe** od subwencji
3. Gdy wskaźnik wynosi minus 5%, to wydatki są o **5% niższe** od subwencji

Wielkość tego rodzaju wydatków wzrosła w 2019 r. o nieco ponad 9 % w stosunku do roku 2018, natomiast środki pozyskiwane z zewnątrz w analogicznym zakresie i okresie zmalały o prawie 3% co spowodowało, że kwota dopłaty do subwencji wzrosła z 69 143 zł w 2018 r. do 309 195 zł w 2020 r. czyli ponad czterokrotnie.

Widać to również w zachowaniu się wskaźnika nadwyżki subwencjonowanych wydatków oświatowych nad subwencją, który wzrósł z ok. 3,5% w 2018 r. do prawie 16,5% w roku 2020.

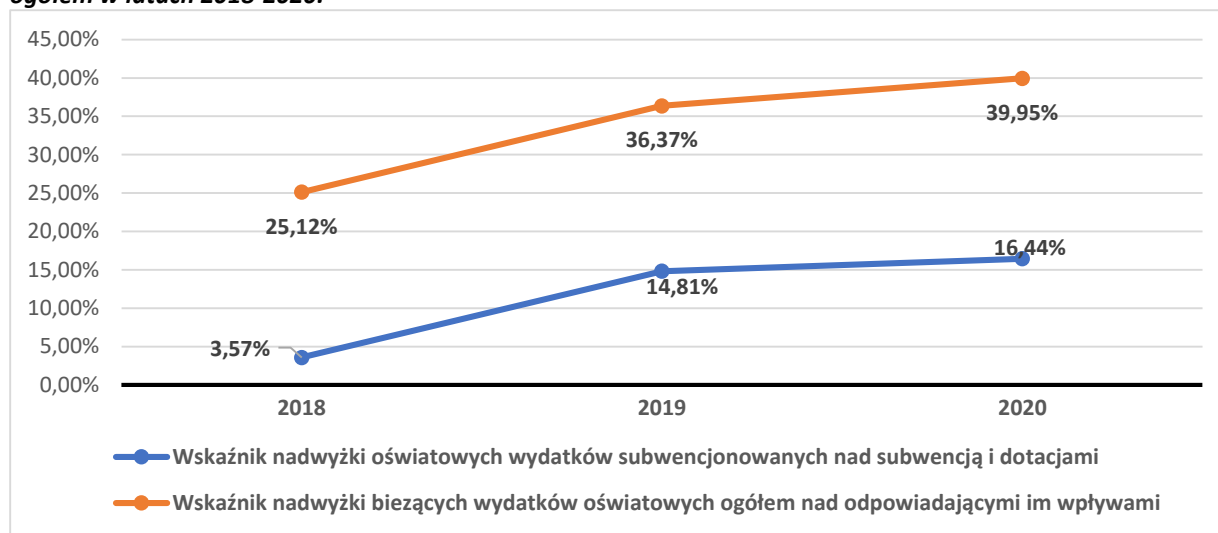
Tabela 11. Subwencja oświatowa i dotacje a wydatki na oświatę w Gminie Osiek w latach 2018-2020.

Wyszczególnienie	2018 - w zł	2019 - w zł	2020 - w zł	Dynamika 2018-2020
W zakresie zadań oświatowych subwencjonowanych				
Wydatki subwencjonowane	2 008 141	2 234 520	2 190 196	9,07%
Środki z zewnątrz (w tym dotacje)	0	0	0	-2,99%
Subwencja	1 938 998	1 946 221	1 881 001	
Kwota dopłaty do subwencji	69 143	288 299	309 195	347,18%
Wskaźnik nadwyżki wydatków nad subwencją i dotacjami	3,57%	14,81%	16,44%	12,87%
W zakresie zadań oświatowych ogółem				
Wydatki oświatowe ogółem	2 635 074	2 879 868	2 933 580	11,33%
Środki z zewnątrz (w tym dotacje i subwencja)	2 106 052	2 111 778	2 096 109	-0,47%
Kwota dopłaty z budżetu Gminy	529 022	768 090	837 472	58,31%
Wskaźnik nadwyżki wydatków nad dochodami	25,12%	36,37%	39,95%	14,83%

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Zachowanie się wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją oraz analogicznie określonego wskaźnika nadwyżki wydatków nad dochodami w zakresie oświaty w analizowanym okresie przedstawia wykres 14.

Wykres 14. Wskaźnik nadwyżki wydatków nad wpływami w zakresie zadań oświatowych objętych subwencją i ogółem w latach 2018-2020.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Szczegółową analizę wydatków i wpływów budżetowych w zakresie oświaty za rok 2020 przedstawia w tabeli 12.

Tabela 12. Analiza wydatków w dziale Oświata w Gminie Osiek w roku 2020.

Dział	Rozdział	Wyszczególnienie	Poz.	Wydatki w zł	Udział w wydatkach ogółem (%)
801	80101	Szkoły podstawowe	1	1 766 998,15	60,23%
	80103	Oddziały przedszkolne - 6-ciolatki	2	90 974,37	3,10%
	80110	Gimnazja	3	0,00	0,00%
	80146	Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	4	6 470,00	0,22%
	80150	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkole podstawowej	5	224 770,00	7,66%
	80153	Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych	6	19 166,98	0,65%
	80103	Oddziały przedszkolne - dzieci młodsze	7	245 992,32	8,39%
	80104	Przedszkole	8	23 280,65	0,79%
	80113	Dowożenie uczniów do szkół	9	126 369,66	4,31%
	80148	Stołówki szkolne i przedszkolne	10	202 400,01	6,90%
	80195	Pozostała działalność	11	101 684,80	3,47%
854	85401	Świetlice szkolne	12	100 983,38	3,44%
	85415	Pomoc materialna dla uczniów - socjalna	13	19 840,00	0,68%
	85416	Pomoc materialna dla uczniów - motywacyjna	14	4 650,00	0,16%

Analiza oświatowych wydatków bieżących Gminy Osiek za rok 2020	Razem z subwencji	15	2 190 195,90	74,66%
	Wydatki niesubwencionowane	16	743 384,42	25,34%
	Wydatki oświatowe ogółem	17	2 933 580,32	100,00%
	Subwencja oświatowa	18	1 881 001,00	64,12%
	Dotacje na zadania subwencionowane	19	0,00	0,00%
	Dotacje pozostałe	20	172 064,78	5,87%
	Wpływy w zakresie zadań subwencionowanych	21	0,00	0,00%
	Wpływy pozostałe	22	43 043,00	1,47%
	Dochody ogółem	23	2 096 108,78	71,45%
	"Dopłata" do subwencji: · poz.15 - (poz.18+poz.19+poz.21)	24	309 194,90	10,54%

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Przeprowadzona analiza wydatków oświatowych dla Gminy Osiek wskazuje, że:

- z tytułu prowadzenia działalności oświatowej Gmina Osiek dopłaciła z budżetu w 2020 r. prawie 837,5 tys. zł.
- bez uwzględnienia wydatków niesubwencionowanych, kwota dopłaty do zadań oświatowych, do otrzymywanej z budżetu państwa części oświatowej subwencji ogólnej oraz różnych dotacji i wpływów, wyniosła w 2020 r. ponad 309 tys. zł, pomimo iż zgodnie z założeniem ustawodawcy wydatki te powinny być w pełni sfinansowane przez subwencję oświatową,
- powyższe zestawienia wskazują deficyt środków budżetowych w obszarze oświaty
- wysokość kwoty dopłaty do zadań oświatowych wzrosła w 2020 roku, co świadczy skali bezwładności organizacyjnej.

Warto podjąć działania optymalizujące, które będą miały wpływ na obniżenie poziomu wydatków oświatowych. Jednocześnie należy wyraźnie zaznaczyć, że racjonalizacja działań nie powinna mieć wpływu na projekcyjny rozwój szkoły i pogorszenie warunków nauki uczniów szkoły w Gminie Osiek.

2.2 Struktura wydatków na oświatę

Uwzględniając strukturę wydatków ogółem na oświatę z budżetu Gminy Osiek w 2020 r. stwierdzono, że zdecydowaną większość środków przeznaczonych na szkołę stanowiły koszty osobowe. Struktura wydatkowania środków budżetowych na utrzymanie szkoły wykazuje skokowe różnice spowodowane zmianą sieci szkolnej będącej wynikiem wprowadzonej w roku 2017 reformy ustroju szkolnego. Szczegółowe dane na temat struktury wydatków oświatowych według poziomu nauczania przedstawia tabela poniżej.

Tabela 13. Wydatki Gminy Osiek na Szkołę prowadzoną przez Gminę w latach 2018 - 2020.

Wyszczególnienie	2018 r. w zł	Udział w wydatkach	2019 r. w zł	Udział w wydatkach	2020 r. w zł	Udział w wydatkach
Wychowanie przedszkolne (80103, 80104, 80146, 80148, 80149, 80195, 85404)						
Wydatki bieżące	307 237	12%	399 177	14%	423 943	14%
w tym wydatki osobowe	263 790	86%	322 616	81%	351 902	83%
Szkoła podstawowa (80101, 80146, 80150, 80153, 80195, 85401, 85446, 85495)						
Wydatki bieżące	1 398 658	53%	2 080 954	72%	2 358 778	80%
w tym wydatki osobowe	1 271 561	90,91%	1 914 309	91,99%	2 077 309	88,07%
Gimnazjum (80110, 80146, 80150/80152)						
Wydatki bieżące	672 563	26%	196 545	7%		
w tym wydatki osobowe	628 510	93,45%	181 330	92,26%		
Wydatki bieżące ogółem na Szkołę Podstawową w Osieku w dziale 801 i 854						
Wydatki bieżące	2 378 458	90%	2 676 676	93%	2 782 721	95%
w tym wydatki osobowe	2 163 862	90,98%	2 418 254	90,35%	2 429 210	87,30%
Oświatowe wydatki bieżące ogółem w Osieku						
Wydatki ogółem	2 635 074	100,00%	2 879 868	100,00%	2 933 580	100,00%
w tym wydatki osobowe	2 212 277	83,96%	2 446 038	84,94%	2 449 190	83,49%
w tym na wynagr. n-li	1 374 620	62,14%	1 507 338	61,62%	1 590 318	64,93%

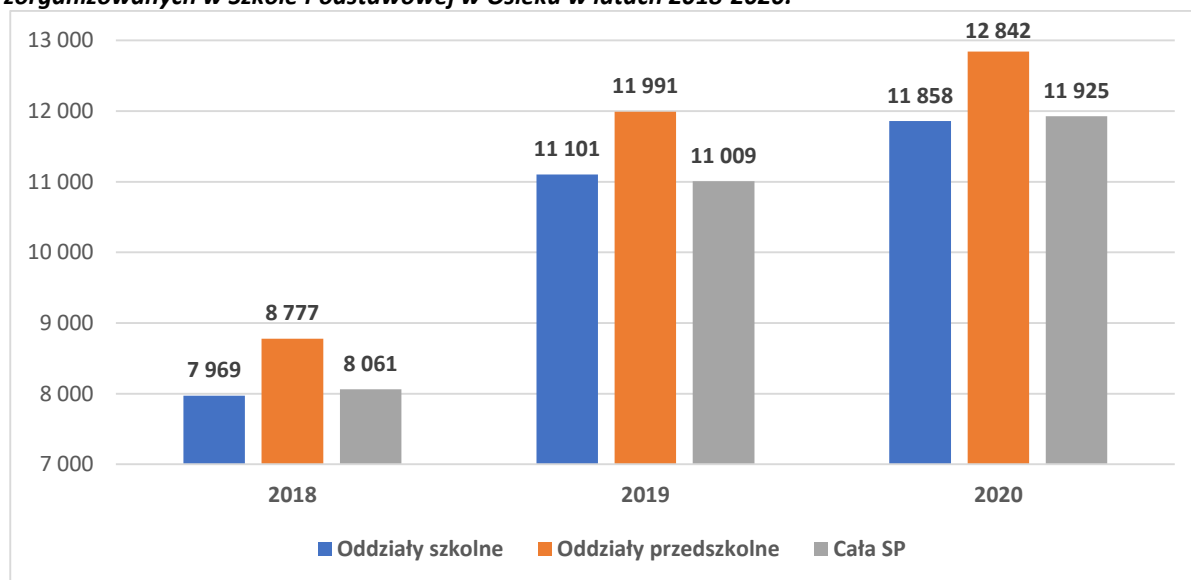
Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Tabela 13 pokazuje, że wspólne koszty funkcjonowania szkoły podstawowej początkowo były klasyfikowane w rozdziale 80110, a w 2019 roku zostały zaklasyfikowane do rozdziału 80101. Ponadto pomimo likwidacji gimnazjum i zmniejszenia liczby uczniów o jeden rocznik nie uległy żadnemu ograniczeniu koszty wspólne prowadzenia szkoły, co przełożyło się na znaczny wzrost kosztu kształcenia jednego ucznia. Jedynie oddziały przedszkolne proporcjonalnie obciążają Gminę w roku 2020 na tym samym poziomie co w roku 2019.

2.3 Analiza kosztów funkcjonowania szkoły

Analizy kosztów funkcjonowania szkoły dokonano w oparciu o średnie roczne koszty kształcenia ucznia w szkole w poszczególnych latach.

Wykres 15. Przeciętny koszt kształcenia ucznia w oddziałach szkolnych i oddziałach przedszkolnych zorganizowanych w Szkole Podstawowej w Osieku w latach 2018-2020.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Aby porównanie było możliwe na powyższym wykresie nie uwzględniono w latach 2018 i 2019 kosztów ponoszonych na uczniów gimnazjum. Niestety wykres ten nie do końca obrazuje wzajemną relację pomiędzy kosztem kształcenia ucznia w szkole i oddziałach przedszkolnych – w planie finansowym szkoły nie ma uwzględnionego rozdziału 80149 (*Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego*) pomimo, że z danych w SIO wynika, iż w oddziałach przedszkolnych byli (i są) uczniowie mający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (względnie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych). Wydatki ponoszone na realizację orzeczeń tych uczniów są przypuszczalnie ujęte w rozdziale 80150, ale zgodnie z opisem tego rozdziału jego zawartość dotyczy wyłącznie uczniów klas szkolnych szkół podstawowych wobec czego brak jest podstaw, by rozdzielić wydatki tam zaksięgowane na oddziały szkolne i przedszkolne. Zatem najprawdopodobniej koszty kształcenia ucznia oddziału przedszkolnego są w rzeczywistości wyższe, a oddziału szkolnego niższe niż przedstawiono to na wykresie.

Na podstawie metryczki subwencji oświatowej dla Gminy Osiek na 2020 r. dokonano szczegółowej analizy danych stanowiących podstawę obliczenia ostatecznej kwoty subwencji oświatowej dla Gminy Osiek. Przy dokonywaniu analizy posłużono się własnymi narzędziami. Jest ona tabelarycznym przedstawieniem wyliczenia wysokości subwencji oświatowej

dla Gminy na podstawie załącznika do Rozporządzenia MEN z 12 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla JST w roku 2020 określanego jako algorytm podziału w odniesieniu do Gminy Osiek. Przy obliczeniach posłużono się wartością standardu A (oznaczoną jako A*) uzyskaną po uwzględnieniu zwiększenia kwoty części oświatowej subwencji ogólnej dla Gminy jaka miała miejsce w 2020 r. (zwiększenie o 9 tys., czyli subwencja zamknęła się w kwocie 1 881 001 zł).

Tabela 14. Analiza danych związanych z obliczeniem wysokości kwoty oświatowej subwencji ogólnej na 2020 r. dla Gminy Osiek.

2020		Liczba uczniów		Waga	Uczniowie przeliczeniowi Up (kol.4 x kol.5 x Di)	Kwota w zł (kol.6 x A*)
Kategoria uczniów (rodzaj zadania)		ogółem	po korekcie			
1	2	3	4	5	6	7
SOA	podst.(S _a)	179	179	1	198,260091368	1 178 922,82
Razem SOA					198,260091368	1 178 922,82
SOB	P1	179	179	0,4	79,304036547	471 569,13
	P4	3	3	1,4	4,651912758	27 661,88
	P37	1	1	1	1,107598276	6 586,16
	P43	59	59	0,065	4,247639388	25 257,93
	P46	179	179	0,025	4,956502284	29 473,07
Razem SOB					94,267689253	560 548,16
SOC	P52	11	11	0,66	8,041163482	47 815,53
	P53	11	11	0,15	1,827537155	10 867,17
	P63	1	1	9,5	10,522183620	62 568,53
	P68	1	1	2,9	3,212035000	19 099,87
	P71	179	179	0,001	0,198260091	1 178,92
Razem SOC					23,801179349	141 530,01
SOA + SOB + SOC					316,328959970	1 881 001

gdzie: Di = 1,1075982758 oraz A* = 5946,3446

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Tabela 14 jest w zasadzie przeniesieniem algorytmu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla Gminy.

W celu dokonania głębszej analizy wykorzystania przyznanej subwencji oświatowej dla Gminy Osiek przeprowadzono analizy wielkości subwencji oświatowej w podziale na poszczególne etapy edukacyjne w badanym okresie. Porównano wydatki na zadania subwencionowane w stosunku do naliczonej subwencji na przestrzeni 3 badanych lat. Analizę przeprowadzono w odniesieniu do klas gimnazjum (2018 i 2019 rok), szkoły podstawowej i oddziałów przedszkolnych. Jej wyniki prezentują tabele: 14, 15 i 16 oraz 17 opracowane na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Tabela 15. Analiza wielkości subwencji oświatowej dla SP w Gminie Osiek w 2018 r.

Kategoria uczniów		Liczba uczniów		Waga	Uczniowie przeliczeniowi Up (kol.4 x kol.5 x Di)	Kwota w zł (kol.6 x A*)
		Ogółem	po korekcie			
1	2	3	4	5	6	7
SOA	(Sa)	152	159,2656	1	174,279773565	942 699,18
	(Sa)g	48	39,4512	1	43,170315516	233 513,16
Razem SOA					217,450089081	1 176 212,34
SOB	P1	152	159,2656	0,4	69,711909426	377 079,67
	P2g	48	39,4512	0,27	11,655985189	63 048,55
	P4	2	2	1,4	3,063959612	16 573,31
	P4g	1	1	1,4	1,531979806	8 286,65
	P7	1	1	9,5	10,395577255	56 230,86
	P7g	1	1	9,5	10,395577255	56 230,86
	P37g	48	39,4512	0,04	1,726812621	9 340,53
	P40	59	59	0,065	4,196530397	22 699,51
Razem SOB					112,678331561	609 489,95
SOC	P44	20	20	0,66	14,444381028	78 131,31
	P45	20	20	0,15	3,282813870	17 757,11
	P55	1	1	9,5	10,395577255	56 230,86
	P62	152	159,2656	0,001	0,174279774	942,70
	P62g	48	39,4512	0,001	0,043170316	233,51
Razem SOC					28,340222242	153 295,50
SOA + SOB + SOC					358,468642884	1 938 998
w tym gimnazjum					68,523840703	370 653

gdzie: $D_i = 1,0942712900$ oraz $A^* = 5409,1141$

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Tabela 16. Analiza wielkości subwencji oświatowej dla SP w Gminie Osiek w 2019 r.

Kategoria uczniów		Liczba uczniów		Waga	Uczniowie przeliczeniowi Up (kol.4 x kol.5 x Di)	Kwota w zł (kol.6 x A*)
		Ogółem	po korekcie			
1	2	3	4	5	6	7
SOA	(Sa)	170	170	1	184,238908569	1 049 042,23
	(Sa)g	26	17,3342	1	18,786082876	106 966,52
Razem SOA					203,024991445	1 156 008,75
SOB	P1	170	170	0,4	73,695563428	419 616,89
	P2g	26	17,3342	0,27	5,072242377	28 880,96
	P4	2	2	1,4	3,034523200	17 278,34
	P4g	1	1	1,4	1,517261600	8 639,17
	P7	1	1	9,5	10,295703714	58 622,95
	P35	1,00	1,00	1	1,083758286	6 170,84
	P40g	26	17,3342	0,04	0,751443315	4 278,66
	P43	47	47	0,065	3,310881563	18 851,91
	P46	170	170	0,025	4,605972714	26 226,06
	P46g	26	26	0,025	0,704442886	4 011,04
Razem SOB					104,071793082	592 576,82
SOC	P49	24	24	0,66	17,166731245	97 746,05
	P50	24	24	0,15	3,901529829	22 215,01

P60	1	1	9,5	10,295703714	58 622,95
P65	1	1	2,9	3,142899029	17 895,43
P67	170	170	0,001	0,184238909	1 049,04
P67g	26	17,3342	0,001	0,018786083	106,97
Razem SOC				34,709888808	197 635,45
SOA + SOB + SOC				341,806673335	1 946 221
w tym gimnazjum				26,850259136	152 883

gdzie: $D_i = 1,0837582857$ oraz $A^* = 5693,9234$

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Tabela 17. Wydatki poniesione przez SP w Osieku odniesieniu do części subwencji oświatowej, jaka została wygenerowana w latach 2018-2019.

Szkoła Podstawowa w Osieku	2018 - w zł	2019 - w zł	2020 - w zł
Subwencionowane wydatki budżetowe	2 008 126	2 232 529	2 190 200
Subwencja	1 938 998	1 946 221	1 881 001
"Dopłata" do subwencji	69 128	286 308	309 199
Wydatki na 1 ucznia	8 086	9 394	11 568
Subwencja na 1 ucznia	7 808	8 189	9 935
"Dopłata" do subwencji na 1 ucznia	278	1 205	1 633

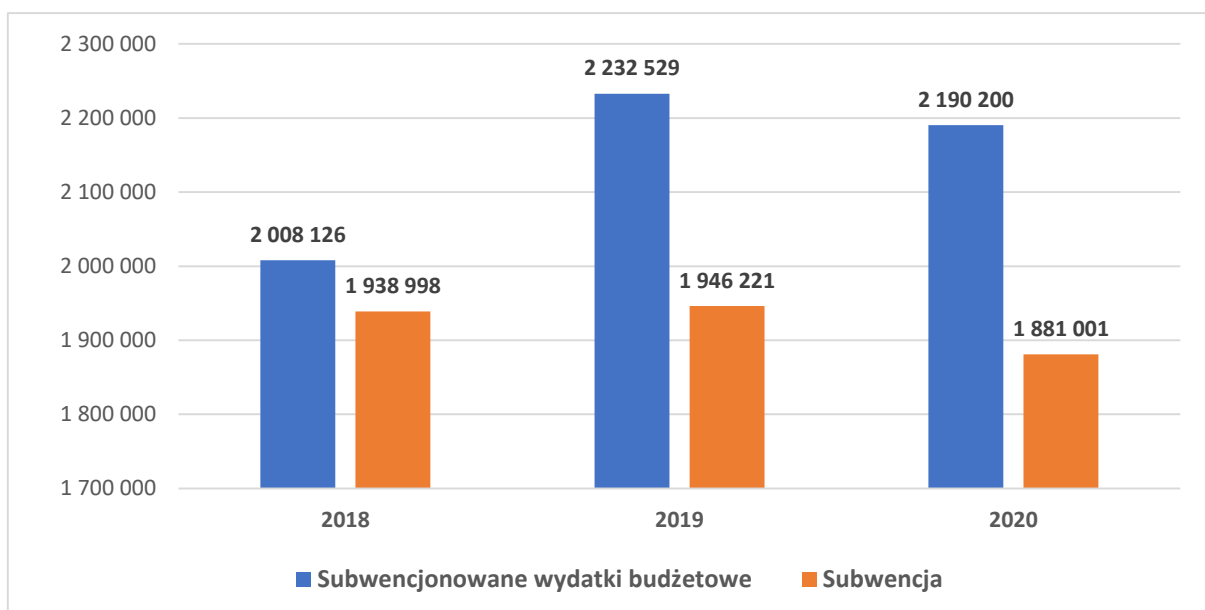
Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Przedstawione tabele zawierają analizę wielkości subwencji oświatowej jaka przypada na szkołę w kolejnych latach przy założeniach przyjętych w Rozporządzeniu. Uwzględniono również wysokość wydatków wykonanych ustaloną na podstawie sprawozdań Rb-28S za lata 2018-2020 oraz kwestie:

- „dopłaty” do subwencji,
- koszt nauczania przypadający na jednego ucznia w oparciu o wydatki wykonane w rozdziałach podlegających subwencionowaniu,
- wysokość subwencji na jednego rzeczywistego ucznia,
- „dopłata” do subwencji przypadającej na jednego ucznia.

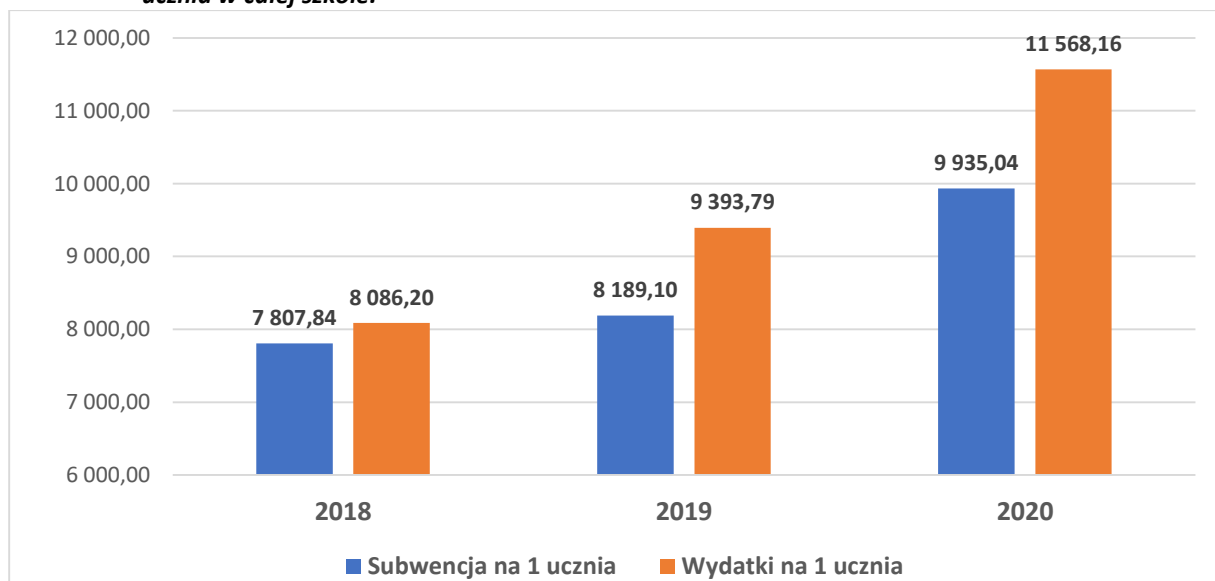
Prowadząc analizę przyjęto liczbę uczniów wskazaną w metryczce. Wyniki przedstawiają również wykresy poniżej.

Wykres 16. Analiza wysokości subwencji oświatowej i wydatków nią finansowanych w kwotach ogółem.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Wykres 17. Analiza wysokości subwencji oświatowej i wydatków nią finansowanych w kwotach na jednego ucznia w całej szkole.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Analiza danych, w powyższym zestawieniu, wskazuje, że największa dopłata w przeliczeniu na jednego ucznia występowała w 2020 roku i była wyższa niż w roku poprzednim.

Najsilniej wzrosła subwencja w przeliczeniu na jednego ucznia do roku poprzedniego w 2020 r, ale wydatki niestety wzrosły bardziej co oznacza, że systematycznie zwiększa się kwota „dopłaty”.

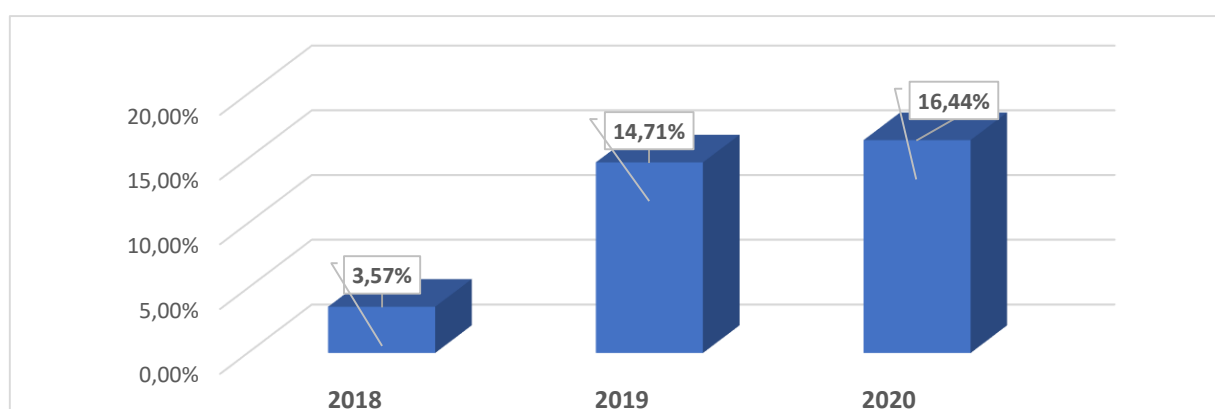
Analizę efektywności wykorzystania subwencji dla szkoły podstawowej można przeprowadzić również w oparciu o wskaźnik nadwyżki wydatków nad subwencją, który został określony w niniejszym opracowaniu (patrz str. 21).

Tabela 18. Analiza efektywności przy pomocy wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją w latach 2018-20

Wskaźnik nadwyżki wydatków nad subwencją	2018	2019	2020
	3,57%	14,71%	16,44%

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

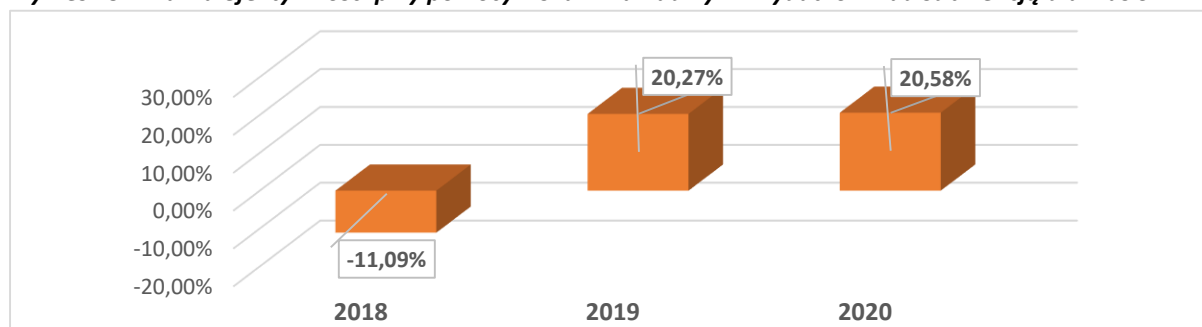
Wykres 18. Analiza efektywności przy pomocy wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją w latach 2018-20

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

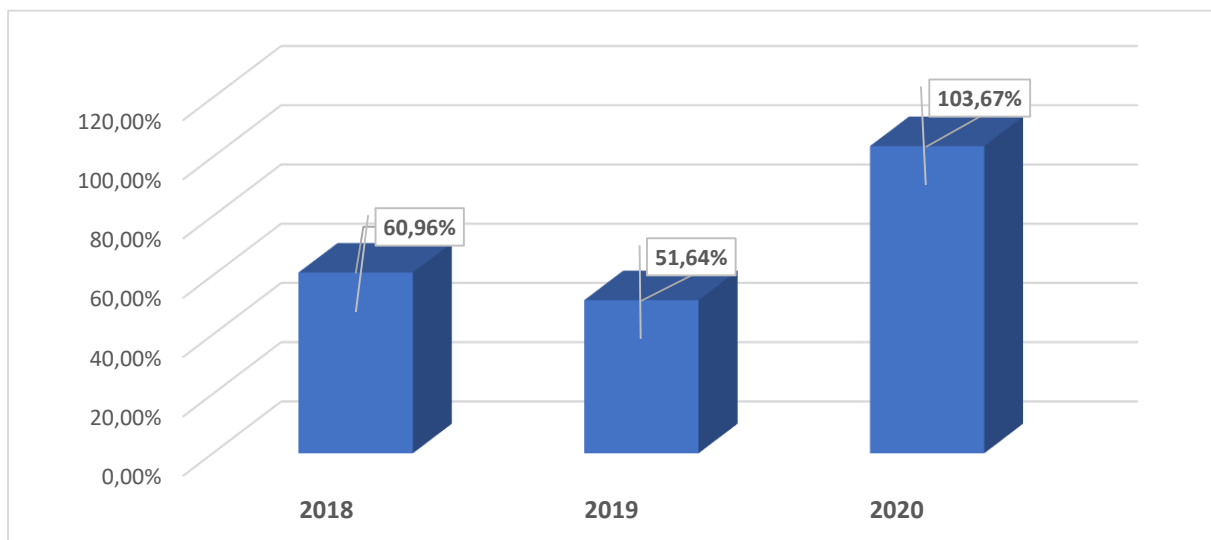
Z przedstawionej graficznie analizy wynika, że skokowy wzrost nadwyżki wydatków subwencionowanych nad subwencją miał miejsce w 2019 roku, chociaż w 2020 także wzrósł. Jeżeli w 2021 r. wskaźnik ten nie wzrośnie, to będzie to wskazywało, iż obserwowany od 2019 r wzrost jest wynikiem tylko zmian w systemie oświaty spowodowanych reformą ustroju szkolnego wprowadzoną od roku szkolnego 2017/2018 w kraju. W przeciwnym wypadku będzie to wskazywało na zasadność zmian organizacyjnych ograniczających wydatki oświatowe w Gminie. Aby zobaczyć jak bardzo likwidacja gimnazjum wpływa na powyższe dokonano analizy zachowanie się omawianego wskaźnika tylko dla klas szkoły podstawowej, co przedstawiają wykresy poniżej.

Wykres 19. Analiza efektywności przy pomocy wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją dla klas SP.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

Wykres 20. Analiza efektywności przy pomocy wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją tylko dla oddziałów przedszkolnych

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Osiek.

ROZDZIAŁ III Wnioski i rekomendacje

Przedstawiona w poprzednich rozdziałach analiza i wnioski z przeprowadzonej diagnozy w zakresie organizacji sieci szkół i przedszkoli, oraz finansowania szkoły prowadzonej przez Gminę Osiek wskazuje, że w starym ustroju szkolnym (do września 2017 r.) zadania związane z realizacją zadań oświatowych były bardzo dobrze i efektywnie realizowane - patrz wykres 14. Wyraźnie widać, że mocne „tępnięcie” w zakresie finansowania oświaty nastąpiło w roku 2019 co najprawdopodobniej było skutkiem „odroczonego” wprowadzonej reformy szkolnej, która rozpoczęła się we wrześniu 2017 r. i trwała, w przypadku szkół prowadzonych przez gminę do sierpnia 2019 r. W obowiązującym od września 2019 r. nowym ustroju szkolnym, w powiązaniu z możliwościami ruchu w sieci szkolnej praktycznie nie ma, ponieważ Gmina Osiek prowadzi jedną szkołę podstawową z oddziałami przedszkolnymi ale bez oddziałów gimnazjum (cykl kształcenia skrócony o rok). Analiza wydatków zarówno zadań subwencionowanych jak i wydatków oświatowych ogółem za rok 2020 wskazuje również wzrost wskaźników nadwyżki wydatków nad wpływami, jednak w porównaniu ze skokiem, który nastąpił w roku 2019 jest on jednak zdecydowanie niższy. Niepokoi jednak fakt, że jeżeli w 2021 r. wskaźnik nadwyżki wydatków subwencionowanych nad subwencją wzrośnie będzie to oznaczało, że nie jest to tylko skutek reformy struktury szkolnej i należy poszukiwać możliwości zmian ograniczających wydatki oświatowe w Gminie Osiek.

Przedstawione wyżej wnioski w zakresie analizy finansowej i organizacyjnej wskazują, że na skali bezwładności organizacyjnej Gmina Osiek jest w skali skonsolidowanej małej. Wskazuje na to fakt, że istnieje konieczność pozostawienia sieci szkolnej i przedszkolnej ponieważ w Gminie funkcjonuje jedna szkoła w zasadzie jednociągowa z małolicznymi klasami/oddziałami. W tej sytuacji, niewielkiej możliwości elastyczności, w stosunku liczba uczniów do liczby oddziałów, wskazane jest aby Gmina podjęła zdecydowane działania promocyjne i wizerunkowe, przyciągające potencjalnych wychowanków i uczniów do szkoły. Dotyczy to zarówno zamieszkałych w Osieku jak i na terenach ościennych gmin. Zwiększenie liczby uczniów i dzieci w szkole przyczyni się zdecydowanie do zmniejszenia wydatków oświatowych. W związku z tym można rozważyć np. utworzenie w szkole oddziałów integracyjnych, których prowadzenie zwiększa subwencję w związku z zastosowaniem dodatkowych wag przy naliczaniu subwencji.

Prowadzone w poprzednich rozdziałach analizy w oparciu o wyliczone i wskazane wskaźniki oświatowe w Gminie Osiek na tle województwa i kraju oraz wnioski powyżej, pozwalają na przedstawienie rekomendacji, które mogłyby się przyczynić do racjonalizacji i optymalizacji organizacji i funkcjonowania szkoły, które zmniejszą deficyt w zakresie wydatkowania środków finansowych w obszarze oświaty Gminy Osiek.

Należy przy tym pamiętać, że rolą wskaźników oświatowych jest identyfikacja wyzwań jakie stoją przed gminną oświatą a możliwość ich porównania ze wskaźnikami odniesienia może wskazać kierunek działań podejmowanych w celu doskonalenia własnej polityki oświatowej. Przedstawione w opracowaniu wskaźniki nie powinny być analizowane oddzielnie od siebie. Jednoczesne przyjrzenie się wielu wskaźnikom pozwala na lepsze uchwycenie specyfiki i zrozumienie, co stanowi podstawę zauważonych prawidłowości a także podjęcie wspólnych działań optymalizujących, które nie będą miały wpływu na projakościowy rozwój szkoły i pogorszenie warunków nauki uczniów i wychowanków szkoły, a mogą wręcz przyczynić się do rozwoju potencjału uczniów.

W zakresie poszukiwania możliwości jako priorytetowe rekomenduje się podjąć działania, nakierowane na:

- 1) Zwiększenie wielkości oddziałów przedszkolnych i szkolnych poprzez promocję szkoły. W analizowanych szczegółowo arkuszach organizacji na 2 lata szkolne 2019/2020 i 2020/2021 występują oddziały/klasy mało liczne, ich „dopełnienie” będzie skutkowało wymiernym zmniejszeniem wydatków, a jednocześnie pozyskanie dzieci do oddziałów przedszkolnych stwarza szansę, że zasilą one w kolejnych latach oddziały szkolne. Prognozowany spadek liczby uczniów ogółem będzie miał wpływ, na zmniejszanie liczebności oddziałów co będzie powodowało dalszy wzrost kosztów kształcenia.
- 2) Ograniczenie niepokojąco wysokiego bilansu migracji, który trudno jednoznacznie oszacować – *patrz wykresy 11 i 12*. Wynika z nich jednoznacznie, że uwzględniając migrację z gminnego systemu oświaty „umyka” rocznie około 50 uczniów. Warto przyrzeć się temu zjawisku i powodom takiego właśnie stanu rzeczy. Jest to potencjalne źródło zwiększenia liczby uczniów w szkole Gminy. Można też zapobiegać temu w przyszłości, a co najmniej starać się minimalizować to zjawisko. Nie da się tego dokonać bez rozpoznania przyczyn takiego stanu jaki występuje.

W zakresie organizacji pracy szkoły rekomenduje się podjąć działania takie jak:

- 1) Rozważenie możliwości reorganizacji liczby oddziałów przedszkolnych w zależności od liczby wychowanków w danym roku szkolnym – na przestrzeni badanych 3 lat w każdym roku występuje nadmiarowość, w analizowanych rocznikach wystarczą 2 oddziały przedszkolne ponieważ liczba dzieci ogółem nie przekracza 25 dzieci na oddział;
- 2) rozważenie możliwości ustanowienia oddziałów integracyjnych w szkole Gminy Osiek, do których utworzenia zgodnie z zapisami § 6 rozporządzenia MEiN¹ wystarcza jeden uczeń a nie powodują one konieczności tworzenia dodatkowych oddziałów w szkole, należy pamiętać o limitach uczniów oraz uzyskaniu zgody rodziców,
- 3) ustalenie/modyfikację lokalnych standardów przy tworzeniu arkuszy organizacji pracy szkoły z wykorzystaniem funkcjonujących w prawie oświatowym możliwości:

- łączenia oddziałów i małolicznych klas, w grupy międzyoddziałowe lub międzyklasowe w szkole, zgodnie z zapisami § 13 rozporządzenia MEN¹ oraz § 7 rozporządzenia MEN² co spowoduje zmniejszenie liczby godzin zajęć obowiązkowych a jednocześnie przyczyni się do możliwości wykorzystania w procesie edukacyjnym w większym zakresie metod i form pracy z uczniem, które wymagają pracy zespołowej np. zastosowania metody projektu, itp.,
- wykorzystanie możliwości tworzenia grup międzyoddziałowych dziewcząt i chłopców na zajęciach z wychowania do życia w rodzinie, zgodnie z zapisami § 3 rozporządzenia MEN³,
- ustanowienia oddziałów integracyjnych w szkole Gminy Osiek, do których utworzenia zgodnie z zapisami § 6 rozporządzenia MEN¹ wystarcza jeden uczeń a nie powodują one konieczności tworzenia dodatkowych oddziałów w szkole, jednocześnie mają wpływ na zwiększenie subwencji,
- ustalenia standardów zatrudnienia nauczycieli wsparcia – np. nauczyciel bibliotekarz.

Analiza arkusza organizacji pracy – patrz załącznik - wskazała na możliwość zdjęcia godzin z arkusza, która daje oszczędności na poziomie w szacunkowej rocznie kwocie ok. 90 tys. zł.

- 4) Określenie lokalnych standardów zatrudnienia pracowników administracji i obsługi tak, aby powiązać je z zadaniami szkoły (liczba uczniów, liczba godzin zajęć, liczba przygotowywanych i wydawanych posiłków w szkole, powierzchnia budynku z terenem).

Szczegółowa analiza tej grupy przedstawiona w pkt 1.5 Raportu wskazuje na pewne „przeinwestowanie” w tej grupie pracowników. Skala oszczędności zależy od liczby zmodyfikowanych lub zredukowanych etatów.

Z naszego doświadczenia i prowadzonych badań audytowych wynika, że standaryzacja przyjęta w Gminach to np.:

a) standard dla pracowników administracji:

- stanowiska urzędnicze kierownicze - główna księgowa – 1 etat, powyżej 600 uczniów,
- stanowiska urzędnicze: referent, specjalista ds. księgowych kadrowych administracyjnych i inne.... – do 400 uczniów 1 etat,
- stanowiska pomocnicze: sekretarz, sekretarka, kierownik gospodarczy – do 400 uczniów 1 etat;

b) standard dla pracowników obsługi:

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli - Dz. U. poz. 502

² Rozporządzenie MEN z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół – Dz. U. poz. 639 oraz z 2020 r. poz. 1008

³ Rozporządzenie MEN z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości (...) – Dz.U. z 2014 r. poz. 395, z 2017 r. poz. 1117

- sprzątaczk/szatniarka – 1 etat na 100 uczniów lub ok. 700 m² powierzchni budynku,
- woźny/konserwator – do 400 uczniów 1 etat,
- pomoc nauczyciela w oddziale przedszkolnym - 1 etat na 40 godzin realizowanych tygodniowo w przedszkolu (tygodniowa liczba godzin dzielona przez 40)

c) standard dla pracowników kuchni:

- do 100 żywionych - do 1,25 etatu oraz 0,25 etatu intendenta
- do 200 żywionych - do 1,5 etatu oraz 0,5 etatu intendenta
- powyżej 200 żywionych – 2 etaty oraz do 1 etatu intendenta
- przy każdych następnym 90 żywionych – 0,5 etatu pomocy kuchennej.

Skutek ekonomiczny jest tutaj trudny do oszacowania ponieważ zależy od decyzji organu prowadzącego określającego parametry w przyjętych standardach pracowników administracji i obsługi. Szczegółowa analiza pozwala z ostrożnością stwierdzić, że istnieją rezerwy w tej grupie pracowników. Naszym zdaniem, przy odpowiedniej modyfikacji zakresów czynności jest możliwa redukcja do 2 etatów w grupie pracowników administracji i intendenta. Szacowane tak oszczędności, to przy założeniu 3,4 tys./etat daje w skali roku prawie 45 tys. zł.

- 5) Aktywizować działania mające na celu pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych m.in. poprzez aplikowanie w projektach i programach finansowanych ze środków UE.

SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Liczba uczniów i wychowanków w Gminie Osiek w 3 latach szkolnych</i>	<i>4</i>
<i>Tabela 2. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Osiek w 3 latach szkolnych</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 3. Wspomaganie procesu edukacyjnego w roku szk. 2019/2020</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 4. Opieka świetlicowa w szkole podstawowej Gminy Osiek w roku szkolnym 2019/2020</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 5. Funkcjonowanie biblioteki szkolnej w roku szkolnym 2019/2020</i>	<i>10</i>
<i>Tabela 6. Liczba nauczycieli i przeliczeniowych etatów pedagogicznych w szkole w Osieku – w 2 latach szkolnych</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 7. Nauczyciele wg stopnia awansu i stażu pracy - Gmina Osiek - rok szkolny 2019/2020</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 8. Liczba etatów pracowników niepedagogicznych w szkole prowadzonej przez Gminę Osiek w roku szkolnym 2019/2020</i>	<i>15</i>
<i>Tabela 9. Żywnienie uczniów i wychowanków w szkole w Gminie Osiek w roku szkolnym 2019/2020</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 10. Realizacja obowiązku szkolnego w Gminie Osiek</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 11. Subwencja oświatowa i dotacje a wydatki na oświatę w Gminie Osiek w latach 2018-2020</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 12. Analiza wydatków w dziale Oświata w Gminie Osiek w roku 2020</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 13. Wydatki Gminy Osiek na Szkołę prowadzoną przez Gminę w latach 2018 – 2020</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 14. Analiza danych związanych z obliczeniem wysokości kwoty oświatowej subwencji ogólnej na 2020 r. dla Gminy Osiek</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 15. Analiza wielkości subwencji oświatowej dla SP w Gminie Osiek w 2018 r.</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 16. Analiza wielkości subwencji oświatowej dla SP w Gminie Osiek w 2019 r.</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 17. Wydatki poniesione przez SP w Osieku odniesieniu do części subwencji oświatowej, jaka została wygenerowana w latach 2018-2019</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 18. Analiza efektywności przy pomocy wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją w latach 2018-20 .</i>	<i>31</i>

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Przeciętna liczebność oddziału w szkole Gminy Osiek w latach 2018/2019 i 2019/2020 i 2020/2021 na tle regionu i kraju w roku 2019	6
Wykres 2. Liczba uczniów na etat przeliczeniowy nauczyciela w szkole Gminy Osiek	8
Wykres 3. Rozkład godzin wg przeznaczenia w szkołach podstawowych w Gminie Osiek w roku szk. 2019/2020 ..	11
Wykres 4. Liczba uczniów na jeden etat przeliczeniowy w szkole podstawowej Gminy Osiek - 2 lata szkolne na tle wskaźników regionu i kraju za 2019 r.	12
Wykres 5. Liczba przeliczeniowych etatów pedagogicznych na oddział w szkole podstawowej Gminy Osiek - 2 lata szkolne na tle wskaźników regionu i kraju za 2019 r.	13
Wykres 6. Nauczyciele szkół wg stopnia awansu zawodowego - rok szkolny 2019/2020	14
Wykres 7. Struktura zatrudnienia nauczycieli w szkołach wg stażu pracy - rok szkolny 2019/2020	14
Wykres 8. Wskaźniki przypadające na 1 etat administracji szkoły w Osieku roku szkolnym 2019/2020	16
Wykres 9. Powierzchnia budynku, w tym powierzchnia „uczniowska” oraz terenu szkolnego w m ² przypadająca na 1 etat sprzątnięcia, utrzymania i dozoru w szkole Gminy Osiek w roku szkolnym 2019/2020	17
Wykres 10. Liczba urodzeń w latach 2003-2020 w Gminie Osiek	18
Wykres 11. Prognozowana liczba uczniów w szkole podstawowej wg urodzeń w Gminie Osiek	19
Wykres 12. Prognozowana liczba uczniów w szkole z uwzględnieniem migracji w Gminie Osiek	19
Wykres 13. Prognozowana liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych z uwzględnieniem migracji w Gminie Osiek.	20
Wykres 14. Wskaźnik nadwyżki wydatków nad wpływami w zakresie zadań oświatowych objętych subwencją i ogółem w latach 2018-2020	23
Wykres 15. Przeciętny koszt kształcenia ucznia w oddziałach szkolnych i oddziałach przedszkolnych zorganizowanych w Szkole Podstawowej w Osieku w latach 2018-2020	26
Wykres 16. Analiza wysokości subwencji oświatowej i wydatków nią finansowanych w kwotach ogółem	30
Wykres 17. Analiza wysokości subwencji oświatowej i wydatków nią finansowanych w kwotach na jednego ucznia w całej szkole	30
Wykres 18. Analiza efektywności przy pomocy wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją w latach 2018-20..	31
Wykres 19. Analiza efektywności przy pomocy wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją dla klas SP	31
Wykres 20. Analiza efektywności przy pomocy wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją tylko dla oddziałów przedszkolnych	32